

Ὁ κώδιξ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἀνδρου καὶ Σύρου.

Συμβολή εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῶν Κυκλάδων.

Ἐν ἔτει 1896 ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδύσεως τῆς Ἑλλάδος περιῆλθεν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην Ἀθηνῶν λίαν ἐνδιαφέρον καὶ δὸς εἰπεῖν πολυτιμος κώδιξ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἀνδρου καὶ Σύρου, λαβὼν ἐν τῇ προειρημένῃ βιβλιοθήκῃ ἀριθμὸν κατατάξεως 2081. Ὁ κώδιξ οὗτος καθιερώθη κατὰ τὸ ἔτος 1769 ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀνδρου καὶ Σύρου Ἰωάσαφ, πλὴν περιέχει καὶ ἀρχαιότερα ὑπομνήματα καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1707, ἀναφερόμενα κατὰ τὸ πλεῖστον, σχεδὸν πάντα, εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ κοινотικὰ πράγματα τῆς Ἀνδρου, ἐπ' ἐλάχιστον δὲ εἰς τὰ τῆς Σύρου. Τὰ νεώτατα ὑπομνήματα τοῦ κώδικος ἀνάγονται εἰς τὸ ἔτος 1822, Ἰανουαρίου 30.

Ὁ καθιερωτῆς τοῦ κώδικος ἀρχιεπίσκοπος Ἀνδρου καὶ Σύρου Ἰωάσαφ ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ διεκτραγωδεῖ πικρῶς τὴν ἀθλίαν κατάστασιν, ἣν εὗρε ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ σχετικῶς πρὸς τὴν διατήρησιν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχείων. Οὔτε κώδικας ὁ φιλίστωρ ἱεράρχης, μήτε κατάστασιν τινα καὶ εὐταξίαν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά, ἀλλὰ τὸ ἀνάπαλιν, ἀκαταστασίαν, ἀταξίαν καὶ πολλὰ βαρβαρότητα — ἵνα μεταχειρισθῶ αὐτοὺς τούτους τοὺς λόγους ἐκεῖνου¹⁾ — εὗρε. Μόνον δὲ ἀντίγραφά τινα, ὡς ὁμολογεῖ, ἐξηγμένα ἐκ πεπαλαιωμένων καὶ σεσαθρωμένων κωδίκων ἐνέτυχεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάσαφ καὶ τὰ ἀντίγραφα ταῦτα ἐφρόντισεν ἵνα καταστρωθῶσι χάριν μνήμης, ἀσφαλιζόμενα οὕτω, ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ καθιερωθέντι κώδικι²⁾.

1) Ἰδὲ κατωτέρω.

2) Ἰδὲ κατωτέρω.

Κατὰ ταῦτα ἀρχαιότεροί πως κώδικες τῆς ἐκκλησίας Ἀνδρου καὶ Σύρου οὐχὶ μόνον τανῦν εἰς ἡμᾶς εἶναι ἄγνωστοι, ἀλλὰ ἤδη καὶ αἱ ἐν ἔτει 1769 πρὸς ἀνεύρεσιν τοιοῦτων κωδίκων σχετικαὶ ἐρευναι τοῦ οἰκείου ἐρ-
άρχου, τοῦ προμνημονευθέντος Ἰωάσαφ, ἀπέβησαν εἰς μάτην. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ πράγματα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκκλησίας δὲν εἶναι κατὰ πάντα ἐν ὁλοσχερεῖα ἐξηκριβωμένα ὡς πρὸς τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν δ' ὅμως τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις τῆς Ἀνδρου διαφωτίζεται ἱκανῶς ἐκ τοῦ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑλλάδος ἀποτεθησαυρισμένου κώδικος 2081, ὃν ἐγὼ αὐτὸς ἠτύχησα πρῶτος νὰ καταστήσω γνωστὸν εἰς περαιτέρω κύκλους, ὑποσχεθεὶς ἅμα, πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν, διεξοδικήν τούτου περιγραφὴν καὶ ἀνάλυσιν νὰ δημοσιεύσω¹⁾, ὅπερ πρᾶττω τανῦν ἐνταῦθα μετὰ περισσῆς ἡδονῆς. Πλὴν δ' ὅμως ἐκθέσω ἐν προοιμίῳ τίνες αἱ ἐκ τοῦ κώδικος ἡμῶν ἀπορρέουσαι ἀδρομερεῖς περὶ τῆς ἐκκλησίας Ἀνδρου καὶ Σύρου εἰδήσεις, ἐπιτραπήτω μοι δι' ὀλίγων νάναδράμω σχετικῶς πρὸς τὸ θέμα μου εἰς τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους ἐκείνων, ἀφ' ὧν ἄρχεται ὁ ἡμέτερος κώδιξ.

Ἐν Ἀνδρῳ²⁾ — καθ' ἃ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς Κυκλάσιν — ὁ Χρι-

1) Πρβλ. Νίκου Ἀ. Βέη, *Προσθήκαι καὶ διορθώσεις εἰς τὸ „Plan eines Corpus der griechischen Urkunden des Mittelalters und der neueren Zeit“* [Sonderabdruck aus der „Byzantinischen Zeitschrift“, XV. Bd., 1 u. 2], Leipzig 1906, σελ. 481. — Πρβλ. Νίκου Ἀ. Βέη, *Μνεῖαι τοῦ Ἀστρονὸς κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ τὰ παρ' αὐτὸ κάστρα. Τὸ τοπωνυμικὸν „Ἀρια“*. Ἐν „Byzantinische Zeitschrift“, τόμ. ΙΖ' (1908), σελ. 106 (ῥθεν καὶ εἰς ἴδιον τεῦχος μετὰ τῆς αὐτῆς σελιδώσεως).

2) Περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἀνδρου πρβλ. τὰς ἀκολουθούσας ἐργασίας: Ἀ. Μηλιαράκη, *Κυκλαδικὰ ἥτοι γεωγραφία καὶ ἱστορία τῶν Κυκλάδων νήσων*. Ἐν Ἀθήναις 1874, σ. 356 ς. ἐ. — Τοῦ ἀντοῦ, *ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων κατὰ μέρος*. Ἀνδρος — Κέως. Ἐν Ἀθήναις 1880, passim. — Τάσσοῦ Δ. Νερούτσου, *Χριστιανικαὶ Ἀθῆναι*. Ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Τόμ. Γ' (σ. 5—107) καὶ τόμ. Δ' (σ. 51—204) (ῥθεν καὶ εἰς ἴδιον τεῦχος). — Τοῦ ἀντοῦ, *Συμβολὴ διὰ τὰ μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων...* Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν Χριστιανικῶν Ἀθηνῶν. Ἐν Δ. η. μ. Γρ. η. γ. Καμπούρογλου, *Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων*. Τόμ. Β'. Ἐν Ἀθήναις 1890[—1891], σελ. 171—180. — Μαυροῦ λ. Γεδεών, *Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν*. Αὐτόθι, σελ. 246—374 (ῥθεν καὶ εἰς ἴδιον τεῦχος. Ἐν Ἀθήναις ΑΣΩΑ'). — Δ. η. μ. Γρ. Καμπούρογλου, *Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων. Τουρκοκρατία. Περίοδος πρώτη 1458—1687*. Τόμ. Β'. Ἐν Ἀθήναις 1890[—1892], σελ. 123—130. — Τρ. φ. Ε. Εὐαγγελίδου, *Ὁ Χριστιανισμὸς ἐν ταῖς Κυκλάδις* (Ἱστορικὴ μελέτη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σωζομένων μνημείων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν περὶ τῆς ἐν τῷ Αἰγαίῳ διαδόσεως αὐτοῦ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, ἧ προσήρτηται καὶ ἐπισκοπικὸς κατάλογος τῆς ἐπισκοπῆς Σύρου). Ἐν Σύρῳ 1908 (σελ. 16, εἰς 80^ν). — Τρ. Ε. Εὐαγγελίδου, *Ἡ νήσος Σέριφος καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νησίδες*. Μελέτη τοπογραφικο-ἱστορικὴ μετὰ χάρτου τῆς νήσου καὶ εἰκόνων. Ἐν Ἐρμουπόλει 1909. — Κλ. κλ.

στιανισμός, ὡς ἐλέγχεται, ἐπεκράτησε σχετικῶς λίαν ὀψίμως¹⁾. Πρῶτος γνωστός μοι ἐπίσκοπος τῆς νήσου εἶναι ὁ κατὰ τὰ μέσα τοῦ Δ' αἰῶνος ἀκμάσας Ζώϊλος. Οὗτος μετέσχε τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ 362 συγκροτηθείσης συνόδου²⁾ καὶ εἶναι ὁ ἀρχαιότατος πάντων τῶν γνωστῶν μοι ἐπισκόπων τῶν Κυκλάδων νήσων. Μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα μνημονεύεται ὁ ἐπίσκοπος Ἀνδρον Παλλάδιος, συνυπογραφόμενος ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 459 ἐπὶ Λέοντος τοῦ Α' συγκροτηθείσης κατὰ σιμωνίας συνόδου³⁾. Ἐν δὲ τοῖς Πρακτικοῖς τῆς ε' οἰκουμενικῆς συνόδου ἀπαντᾷ καὶ ὁ παρὰ Lequien⁴⁾ μνημονευόμενος ἐπίσκοπος Ἀνδρον Κώνστας.

Ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις τῶν τακτικῶν πρωτοκαθεδρίας τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τοῖς ἐπ' ὀνόματι Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, ἀπαντᾷ ἡ Ἀνδρος ὡς ἐπισκοπὴ τῆς καλουμένης „ἐπαρχίας νήσων Κυκλάδων“ ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Ῥόδου⁵⁾. Μετὰ ταῦτα ὑπήχθη ἡ Ἀνδρος ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Ἀθηνῶν ὡς τετάρτη τὴν τάξιν ἐπισκοπὴ⁶⁾ καὶ βραδύτερον ὡς τρίτη⁷⁾. Διετέλεσε δὲ ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀθηνῶν

1) Πρβλ. Α. Μηλιαράκι, *Κυκλαδικά*, σελ. 336 κ. ἐ. — Τρ. Ε. *Εὐαγγελίδου*, 'Ο Χριστιανισμὸς ἐν ταῖς Κυκλάδις. — Τρ. Ε. *Εὐαγγελίδου*, 'Η νήσος Σέριφος καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νησίδες, σελ. 52 κ. ἐ. — Πρὸ παντὸς τὸ ἔξοχον ἄρθρον τοῦ κ. H. Achelis, Spuren des Urchristentums auf den griechischen Inseln? Ἐν τῇ „Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde des Urchristentums“. Τόμ. Α' (1900), σελ. 87—100. Παρατηρῶ, ὅτι τὸ ἐπιγραφικὸν ἑλικόν, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ προειρημένη ἐργασία τοῦ κ. H. Achelis (ἥτις δυστυχῶς διέλαθε τὸν κ. Τροφ. Εὐαγγελίδην γράφοντα περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν ταῖς Κυκλάδις) ἠξίωθη ἱκανῶς κατὰ τὰ ἀπὸ τοῦ 1900 μέχρι σήμερον παρελθόντα ἔτη.

2) Philipp Labbei — Gabr. Cossartii, Sacrosancta Concilia. Τομ. Β'. Paris. 1671, σελ. 810 καὶ 819 ἔνθα κεῖται: Ζώϊλος Ἀνδρωμηναῖς, Ἀντίφρω, ὑπερ βεβαίως διορθωτέον εἰς Ζώϊλος Ἀνδρου, Μηναῖς Ἀντίφρων. Ὁρθῶς κεῖται ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει: Zoilus Andro, Menas Antiphronum, εἰ καὶ ἐν τῷ ἑλληνικῷ κειμένῳ ἔσφαλμένως: Ζώϊλος Ἀνδρωμηναῖς, Ἀντίφρω παρὰ Mansi, Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio... Τόμ. Α'. Ἐν Φλωρεντίᾳ 1759, σελ. 353—354.

3) Mansi, ἔνθ' ἀνωτέρω, τόμ. Ζ', σελ. [9] 17.

4) M. Lequien, Oriens Christianus. Τόμ. Α'. Ἐν Παρίσις 1740, σελ. 993.

5) G. Parthey, Hieroclis synecdemus et notitiae episcopatum. Accedunt Nili Doxopatris notitia patriarchatum et locorum nomina immutata. Ἐν Βερολίῳ 1866, σελ. 160 (ἀριθ. 254), σελ. 180 (ἀριθ. 536), σελ. 196 (ἀριθ. 447). — Georgii Cyprii, Descriptio orbis Romani. Ed. H. Gelzer. Ἐν Λειψίᾳ 1890, σελ. 25 (ἀριθ. 482). — H. Gelzer, Ungedruckte κλ. (ιδὲ κατωτέρω) σελ. 542.

6) G. Parthey, ἔνθ' ἀνωτέρω σελ. 118 (ἀριθ. 423), 215 (ἀριθ. 536), 257 (ἀριθ. 386), 300 (ἀριθ. 269). — Georgii Cyprii, ἔνθ. ἀνωτέρω σελ. 75 (ἀριθ. 1586). — H. Gelzer, Ungedruckte und ungenügend veröffentlichte Texte der Notitiae episcopatum. (Aus den Abhandlungen der kgl. bayer. Akademie der Wissensch. I. Cl., XXI. Bd., III. Abt.). Ἐν Μονάχῳ 1901, σελ. 556.

7) Πρβλ. π. χ. τακτικὸν ἐκδοθὲν ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου - Κεραμέως ἐν Μοναίῳ καὶ Βιβλιοθήκῃ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Σμύρνης. Περίοδος Β'. Ἔτος Α',

ἡ Ἀνδρος μέχρις οὗτου προήχθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν. Τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ περιηγητοῦ Spon σημειούμενον, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος νῆσος ὑπήγετο ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ (1676) ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Εὐδρίτου, δὲν εἶναι ἀληθὲς καὶ ἐρμηνευτέον ὡς εἰδησις προερχομένη ἐκ κικῆς πηγῆς ἢ ὡς παρανόησις αὐτοῦ τούτου τοῦ Spon¹⁾. Προήχθη δὲ ἡ Ἀνδρος εἰς ἀρχιεπισκοπὴν κατὰ τι παλαιὸν σχόλιον εἰς τὰ τακικὰ τῶν ἐκκλησιῶν „παρὰ τοῦ πατριάρχου κυρίου Κυρίλλου Λουκάρεως“²⁾. Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐλέγχεται ἀξιόπιστος. Ὁ Πατριάρχης Κύριλλος ὁ Λούκαρις ἐπατριαρχευσεν, ὡς γνωστόν, ἐξάκς, μετὰ τῶν ἐτῶν 1612 καὶ 1638³⁾. Πλὴν δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν ἀκριβέστερον τὸν χρόνον τῆς προαγωγῆς τῆς Ἀνδρου εἰς ἀρχιεπισκοπὴν. Ἐν ἔτει ζρκζ' († 1619) Ἰουνίου κ' ἔχομεν παραίτησιν ἀωνόμου ἐπισκόπου Ἀνδρου, ὅστις δι' οἰκιοχείρου γράμματος δηλοῖ, ὅτι διὰ χρῆς ὑπέρογκαι „καὶ δι' ἄλλα βάρη τοπικὰ καὶ συχνοὺς ἐπηρεασμοὺς καὶ ἐπιβουλάς“ ποιεῖ παραίτησιν οἰκειοθελῇ καὶ ἀβίαστον τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ δίδωσι „ἄδειαν τῷ πανιερωτάτῳ... μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν χειροτονῆσαι ἕτερον... ἐπίσκοπον ἀναμφιβόλως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ... Ἀνδρου...“⁴⁾. Βραδύτερον κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1626 ἔχομεν ὑπομνήματα, δι' ὧν καθαιρεῖται ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀνδρου Γρηγόριος⁵⁾ καὶ ἀντὶ αὐτοῦ ἐκλέγεται

1875—1876. Ἐν Σμύρῃ 1876, σελ. 76. (Πρβλ. καὶ Α. Παπαδοπούλου-Κερამέως, Ἑτεροὶ ἀνακοινώσεις. Ἐγγραφα περὶ δύο ἐπισκοπῶν τῆς μητροπόλεως Ἀθηνῶν. Ἐν Α. Γρ. Καμπούρογλου, Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν. Τόμ. Β', σελ. 224.). — H. Gelzer, Ungedruckte κλ., σελ. 634. — Ἐν ἀναγραφῇ τῶν ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Ἀθηνῶν ἐκκλησιῶν — ἣν παρέχει ὁ Pouqueville (Voyage de la Grèce. Ἐκδόσις Β'. Τομ. Ε'. Ἐν Παρισίοις 1827, σελ. 41), — ἡ Ἀνδρος ἐπ' αὐτὴν τὴν β' τάξιν. Πλὴν ἡ ἀναγραφὴ αὕτη — ἥτις ἄλλως ἀναφέρει τὴν Ἀνδρον ὡς ἐπισκοπὴν τὸ πρῶτον τὸν Θ' αἰῶνα καὶ ὡς ἀρχιεπισκοπὴν τὸν ΙΣ', ὑπερ ἐσφαλμένον — δὲν φαίνεται μοι ἐξηκριβωμένη καὶ ἐν πᾶσιν ἀξιόπιστος.

1) Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant, fait aux années 1675 et 1676, par Jacob Spon docteur médecin aggregé à Lyon, et George Wheler Gentilhomme Anglois. Tome II. Lyon 1678, σελ. 203.

2) Parthey, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 257, ἀριθ. 386. — Τὸ ὑπὸ Ἀ. Μηλιαράκι (Κυκλαδικά, σελ. 357 ἐν ὑπόσημ. 26 σημειούμενον: „Ἡ Ἀνδρος ἐτιμῆθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν ὑπὸ... Κυρίλλου Λουκάρεως 1521“ εἶναι προφανῶς παραδρομὴ τυπογραφικὴ ἀντὶ 1621).

3) Μανουὴλ Γεδεών, Πατριαρχικοὶ πίνακες. Ἐν Κωνσταντινουπόλει [1885—1890], σελ. 547 κ. ἐ. κλ. — α' πατριαρχία Κυρίλλου Λουκάρεως 1612, β' 1621—1623, γ' 1623—1630, δ' 1630—1634, ε' 1634—1635, ζ' 1637—1638. (Πᾶσαι αἱ χρονολογίαι αὐταὶ κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Μ. Γεδεών ἀναγραφόμενα).

4) Μανουὴλ Γεδεών, Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν, σελ. 264 ἐνθα ἐκδίδονται πλήρως τὸ γράμμα (ιδὲ καὶ σελ. 253, 356).

5) Αὐτόθι σελ. 362—364 (ιδὲ καὶ σ. 356), ἐνθα ἐκδίδονται πλήρως αἱ πράξεις αὐτῶν. Περίληψεις αὐτῶν παρὰ Κ. Ν. Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη. Τόμ. Γ'. Ἐν Βενετίᾳ 1872, σελ. 565.

ὁ ὁσιώτατος ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κὺρ Μακάριος ὡς ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου¹⁾. Κατὰ ταῦτα ἡ προαγωγή τῆς Ἄνδρου εἰς ἀρχιεπισκοπὴν ἐγένετο μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1621—1626²⁾, ἐπὶ τῆς β' εἴτε γ' πατριαρχείας τοῦ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως. Καί τοι ἐν τῇ ὑπὸ Σάθα ἐκδεδομένη ἀναγραφῇ τῆς καλουμένης „Νομικῆς Συναγωγῆς“ τοῦ Δοσιθέου Νοταρᾶ ὑπάρχει περιλήψις συνοδικοῦ γράμματος ἔχουσα ἐπὶ λέξει: „Τιμόθεος Α' 7121, ἰνδ. ια', (1612)³⁾, κατὰ Ἰανουάριον, ἀθώωσις τοῦ παρὰ κανόνας ἐπὶ Νεοφύτου καθαιρεθέντος ἀρχιεπισκόπου Ἄνδρου Βενιαμίν, καὶ καθαιρέσεις τοῦ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ταύτην καταλαβόντος Νεοφύτου ἐπισκόπου Σκύρου“⁴⁾. Ταῦτα δὲ ἂν ἡγήθενον ὡς πρὸς τὰς λέξεις: ἀρχιεπισκόπου, ἀρχιεπισκοπὴν, ἔδει νὰ δεχθῶμεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1613 τετιμημένην δι' ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου τὴν Ἄνδρον. Πλὴν αὐτὸ τοῦτο τὸ γράμμα τοῦ Οἰκομενικοῦ Πατριάρχου Τιμοθέου Α', ὅπερ πρόκειται ἡμῖν καθ' ὅλου ἐκδεδομένον⁵⁾, κατ' ἐπανάληψιν ἀναφέρει ἐπίσκοπον καὶ ἐπισκοπὴν Ἄνδρου, οὐχὶ δὲ ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἀρχιεπισκοπὴν Ἄνδρου παρὰ τὰ λεγόμενα ἐν τῇ περιλήψει τοῦ γράμματος τούτου, ἣν παρέχει ἡ Σάθειος ἀναγραφὴ τῶν περιεχομένων τῆς „Νομικῆς Συναγωγῆς“ τοῦ Δοσιθέου Νοταρᾶ. Ἐνταῦθα δέον νὰ τονίσω, ὅτι κατὰ τὰ εἰρημένα τὰ παρὰ Rouqueville κείμενα, καθ' ἃ ἡ Ἄνδρος ἀνεδείχθη ἀρχιεπισκοπὴ ἤδη κατὰ τὸν ΙΣ' αἰῶνα, δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τἀληθῆ.

Βραδύτερον, κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1810, ἡ Ἄνδρος προήχθη καὶ εἰς μητροπόλιν διὰ συνοδικοῦ γράμματος τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Δ', τοῦ μητροπολίτου ταύτης φημιζόμενον ὑπερτίμον καὶ ἐξάρχον τῶν Κυκλάδων νήσων. Τὸ σχετικὸν πρὸς ταῦτα γράμμα βλέπει τις κατωτέρω ὑπ' ἀριθμὸν 37. Ὑπάρχει δ' ὁμως ἐν τῇ κατ' ἐπανάληψιν ἀνωτέρω μνησθείσῃ Σαθείῳ ἀναγραφῇ τῆς „Νομικῆς Συναγωγῆς“ τοῦ Δοσιθέου Νοταρᾶ περίληψις τις γράμματος, ἔχουσα κατὰ λέξιν ὡς ἐξῆς: „Διονύσιος Δ'. 1677... κατὰ Μάρτιον, συνοδικὸν

1) Πρβλ. *Μανουήλ Γεδεών*, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 356. — *Α. Γρ. Καμπούρογλου*, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 129. — *Κλ. κλ.*

2) *Κ. Ν. Σάθα*, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 559.

3) *Γράφε*: 1613. — Πρβλ. *Μανουήλ Γεδεών*, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 356.

4) *Μανουήλ Γεδεών*, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 360—362.

5) Τοῦ *Γρηγορίου* τούτου Ἄνδρου ἔχομεν μνεῖα ἤδη πρότερον ἐν πράξει ψήφωι τοῦ ἔτους 1622. — Πρβλ. *Α. Παπαδόπουλος Κεραμέως*, Ἱεροσολυμιτὴ Βιβλιοθήκη. Τόμ. Α'. Ἐν Περουπόλει 1899, σελ. 11, 12, 13.

γράμμα δοθὲν τῷ κτὲρ Γερασίμῳ πρῶτῃν Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὴν προεδρείαν τῆς μητροπόλεως Ἀνδρου¹⁾. Ταῦτα, ἂν δὲν δεχθῶμεν ὡς πρὸς τὰ: τῆς μητροπόλεως Ἀνδρου ὡς μίαν τῶν συνήθων ἐν αὐτῇ τῇ „Νομικῇ Συναγωγῇ“ εἴτε τῇ Σαθείῳ ταύτης περιλήψει ἀνεπιστασιῶν, δέον νὰ ἐρμηνεύσωμεν, ὅτι ἡ Ἀνδρος προκειμένου νὰ δοθῇ ὡς προεδρεία τῷ πρῶτῃν Κωνσταντινουπόλεως Γερασίμῳ Β' ἐχαρκτηρισθῇ, κατὰ τὰ εἰωθότα παρὰ τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ²⁾, ὡς μητροπολις μόνον ἐφ' ὅσον ἔζη καὶ κατείχετο αὐτὴν ὁ πρῶτῃν οἰκουμενικὸς πατριάρχης Γεράσιμος Β'. Διότι ἐξαιρέσει τῆς περιλήψεως ταύτης πᾶσαι αἱ λοιπαὶ προκειμέναι, εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον, πηγαί, σιγίλλια καὶ ἄλλα γράμματα, σφραγίδες κλ., ὧν ἡ ὀνομαστικὴ ἐνταῦθα μνεῖα θάπέβαντε μακροτάτῃ, μνημονεύουσι τῆς Ἀνδρου κατὰ τὰ ἔτη 1626—1810 ὡς ἀρχιεπισκοπῆς. Ἐπίσης ὡς ἀρχιεπισκοπῆς μνημονεύουσι τῆς Ἀνδρου καὶ δύο κυριώταται πηγαὶ τῆς περιόδου ταύτης, ἥτοι ἡ Γεωγραφία παλαιὰ καὶ νέα τοῦ περιφῆμον μητροπολίτου Ἀθηνῶν Μελετίου (συνταχθεῖσα ἐν Ναυπάκτῳ τὰ 1692—1696)³⁾, ἐν ἣ Γεωγραφίᾳ μνημονεύεται ἡ Ἀνδρος τετιμημένη „ἐν Θρόνον Ἀρχιεπισκόπου, καίτοι τὸ πρότερον Ἐπισκοπὴ τοῦ Ἀθηνῶν“⁴⁾ καὶ τὸ „Συνταγματικὸν περὶ τῶν ὁφφικίων κληρικῶν καὶ ἀρχοντικίων“ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσόλυμων Χρυσάνθου τοῦ Νοταρᾶ (1707—1731), ἐν ᾧ Συνταγματικῷ μνημονεύεται ἡ Ἀνδρος ἐν τῇ ἀναγραφῇ „Περὶ τῶν ἀρχιεπισκόπων τῶν ὑποκειμένων τῷ Πατριαρχικῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνῳ“⁵⁾. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τάξεως τῶν ἐκκλησιῶν, συνταχθείσης μετὰ τοῦ ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνος, ὡς καὶ ἐξ ἐτέρας τάξεως τῶν περὶ τὸ ἔτος 1725 χρόνων⁶⁾, συνάγεται ὅτι ἡ Ἀνδρος

1) Κ. Ν. Σάθρα, ἐνθ' ἀνωτέρῳ, σελ. 603.

2) Πρὸβλ. Κωνστ. Μ. Πάλλη, Περὶ τοῦ τῆς ἐπισκοπῆς προβιβασμοῦ κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τῇ „Βυζαντιδῇ“, τόμ. Β' (1911—1912), σελ. 155.

3) Πρὸβλ. Κωνστ. Ν. Σάθρα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία. Ἐν Ἀθήναις 1868, σελ. 390 καὶ 391.

4) Μελετίου [Ἀθηνῶν], Γεωγραφία παλαιὰ καὶ νέα... ἐκ διαφορῶν συγγραφέων παλαιῶν τε καὶ νέων... Ἐνετίῃσι 1728, σελ. 403. — (Πρὸβλ. καὶ τὴν β' ἐκδοσὶν ταύτης ἐπὶ Ἀνθίμου Γαζῆ. Τόμ. Γ'. Ἐνετίῃσι 1807, σελ. 18.)

5) Χρυσάνθου Ἱεροσόλυμων, Συνταγματικὸν περὶ τῶν ὁφφικίων... Ἐν Βουκουρεστίῳ 1715. — Ἐκδόσις Β'. Ἐν Βενετίᾳ 1778. — Πρὸβλ. καὶ Δ. Γρ. Καμπούρογλου, ἐνθ' ἀνωτέρῳ, σελ. 130.

6) H. Omont, Liste des métropolitains et évêques Grecs du Patriarchat de Constantinople vers 1725. Ἐν τῇ Revue de l'Orient Latin. Τόμ. Α' (1893), σ. 320, ἀριθ. 78.

κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὑπῆρξεν ἀρχιεπισκοπή¹⁾. Τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ βοτανικοῦ καὶ περιηγητοῦ Tournefort (ἐπισκεφθέντος τὴν Ἄνδρον ἐν ἔτει 1700) λεγόμενα ἀπλῶς περὶ Ἑλλήνων ἐπισκόπου²⁾, καὶ οὐχὶ ἀρχιεπισκόπου, τῆς νήσου, εἶναι παραδρομαὶ εἴτε καὶ πληροφοροῖαι τοῦ καὶ ἄλλως πολλάκις ἐσφαλμένως ἐκθέτοντος τὰ πράγματα βοτανικοῦ ἐκείνου. Ὁ δὲ παρὰ Lequien³⁾ μνημονευόμενος Ἰγνάτιος ὡς ἐπίσκοπος Ἄνδρου μετὰ τὸ ἔτος 1671 καὶ πρὸ τοῦ ἔτους 1721, ἐπὶ πάπα Ῥώμης Ἰννοκεντίου Θ' τὰ ἱερὰ γράμματα ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κολλεγίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου (ἐν Ῥώμῃ) σπουδάσας, διαγραπτέος βεβαίως ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ὀρθοδόξων ἱεραρχῶν Ἄνδρου, ἅτε προφανῶς Ῥωμαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος τῆς νήσου ταύτης γενόμενος.

Καθ' οὓς χρόνους καθιερώθη ὁ κώδιξ ἡμῶν ἡ Ἄνδρος ἦτο ἐκκλησιαστικῶς συνηνωμένη μετὰ τῆς Σύρου. Αὐτὸς ὁ καθιερωτὴς τοῦ κώδικος ἡμῶν ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάσαφ ὑπογράφεται κατ' ἐπανάληψιν ἐν αὐτῷ: ὁ Ἄνδρου καὶ Σύρου⁴⁾. Τὴν ἀρχαιοτέραν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Σύρου, διαδεξαμένης τὴν ἐπισκοπὴν Δήλου⁵⁾, παραλίπω ἐνταῦθα διεξοδικῶς νὰ ἐκθέσω, καθ' ὅσον ταύτην ἐπ' ἐσχάτων παρέσχεν ἐν καλῷ διαγράμματι ὁ κ. Δρ Τρύφων Εὐαγγελίδης⁶⁾. Πλὴν τὸ ὑπὸ τούτου ἀναγραφόμενον ὅτι ἡ Σύρος συνηνώθη μετὰ τῆς Ἄνδρου πάντως μετὰ τὸ ἔτος 1770⁷⁾ δὲν φαίνεται ἐκ τῶν πραγμάτων ἀληθές καὶ δὴ ἐκ τοῦ κώδικος ἡμῶν καθιερωθέντος, ὡς ἐξῆρθη, πρὸ τοῦ 1770. Καὶ ὡς μητροπόλις ἡ Ἄνδρος ἦτο συνηνωμένη μετὰ τῆς Σύρου⁸⁾. Μετὰ

1) Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, Τακτικὸν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ κατάλογος ἀρχιερέων ἀκμασάντων ἐν αὐταῖς μεταξὺ τοῦ ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνος. Ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Τόμ. Γ' (1889—1891), σελ. 472.

2) P. de Tournefort, Relation d'un voyage du Levant. Τόμ. Α'. Ἐν Παρισίοις 1717, σελ. 350.

3) Ἐνθ' ἀνωτέρω. Τόμ. Α', σελ. 944.

4) Ἰδὲ κατωτέρω σελ. 220, ἀριθ. 1, σελ. 223, ἀριθ. 14, σελ. 224, ἀριθ. 16 καὶ 17, σελ. 244, ἀριθ. 42.

5) Περὶ ταύτης ἰδὲ Ἰεζεκιὴλ Βελανιδιώτου, Αἱ ἐπισκοπαὶ Παροναξίας καὶ Δήλου. Ἐν τῷ περιοδικῷ „Ἱερομνήμονι“ (Βόλου) ἔτος Β' (1907), ἀριθ. 7, σελ. 7. Καὶ δὴ τὸ μετὰ ταῦτα φανερὸν ἴδιον διδασκτικὸν ἄρθρον τοῦ Περικλέους Ζεφλέντου ἐν τῇ „Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ“. Τόμ. ΚΗ' (1908), σελ. 303—304.

6) Κατάλογος τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων Σύρου διὰ μέσον τῶν αἰώνων. Ἐν τῇ ἐφημερίδι „Πατρίδι“ (Σύρου) τῆς 19 καὶ 26 Αὐγούστου 1907. — Τρ. Εὐαγγελίδου, Ὁ Χριστιανισμὸς ἐν ταῖς Κυκλάδις, σελ. 9 κ. ἐ. — (Πρβλ. τοῦ αὐτοῦ, Ἡ νῆσος Σέριφος, σελ. 55 κ. ἐ.)

7) Τρ. Εὐαγγελίδου, Ὁ Χριστιανισμὸς ἐν ταῖς Κυκλάδις, σελ. 13.

8) Πρβλ. Δημ. Γρ. Καμπούρογλου, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 130.

τὴν ἰδρυσιν δ' ὁμωσ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Νοεμβρίου (= 2 Δεκεμβρίου) 1833 Β. Διατάγματος, καταργηθείσης πάσης διακρίσεωσ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ τοῦ Βασιλείου καὶ ὑποβιβασθεισῶν τῶν μητροπόλεωσ εἰς ἐπισκοπάσ, ὠρίσθη ὡς λε' προσωρινῇ ἐπισκοπῇ ἡ τῶν Κυκλάδων (Σύρου καὶ Τήνου) καὶ ὡς λς', ἐπίσης προσωρινῇ ἐπισκοπῇ, ἡ τῆς Ἀνδρου. Μόνιμαι δ' ἐπισκοπαὶ διὰ τοῦ προειρημένον Β. Διατάγματος ὠρίσθησαν καθ' ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον μόνον δέκα, φερώνυμοι τῶν δέκα τότε τοῦ κράτους νομῶν. Ἐπίσης διὰ τοῦ αὐτοῦ Β. Διατάγματος ὠρίσθη, ἵνα ἡ ἐκάστοτε χηρεύουσα ἐκ τῶν προσωρινῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Βασιλείου ἐνῶται μετὰ τῆς μονίμου ἐπισκοπῆς τοῦ νομοῦ. Οὕτω κατὰ τὸ 1842 ὁ ἐν Σύρῳ ἐδρεύων ἐπίσκοπος Κυκλάδων Δανιήλ ὁ Χίος προσέλαβε καὶ τὴν Ἀνδρον ἀποθανόντος τοῦ ἐπισκόπου ταύτης Σεραφῆμ τοῦ ἀπὸ Σμύρνης, τοῦ ἐξ οἰκογενείας Δρόσου (τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1842)¹⁾. Διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1852 περὶ ἐπισκοπῶν καὶ ἐπισκόπων νόμου ὠρίσθη ὡς κα' ἐπισκοπῇ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἡ τῆς Σύρου καὶ Τήνου (μετὰ τῆς Μήλου) καὶ ὡς κβ' ἡ τῆς Ἀνδρου καὶ Κέας (ἥτις συνωδὰ ἄρθρω τοῦ νόμου καὶ εἰς ἀρχιεπισκοπὴν προήχθη)²⁾. Τέλος ἐπ' ἐσχάτων διὰ τοῦ ἀπὸ 22 Ἰανουαρίου 1910 Βασιλικοῦ Διατάγματος τὴν ια' ἐπισκοπὴν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἀπετέλεσεν ἡ τῆς Σύρου, Τήνου καὶ Ἀνδρου περιλαμβάνουσα τὰς ὁμωνύμους ἐπαρχίας καὶ τὰς τῆς Κέας καὶ Μήλου³⁾. — Τοιοῦτον κατὰ τὰς προκειμένας μοι πηγὰς τὸ διάγραμμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεωσ τῆς Ἀνδρου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς.

Ἰδωμεν ἤδη τίνες οἱ ἐν τῷ κώδικι ἡμῶν μνημονευόμενοι ἱεράρχαι Ἀνδρου:

α' Μακάριος (πάντως πολὺ πρὸ τοῦ 1707).

β' Ναθαναήλ.

γ' Ἀθανάσιος (1708, 1710. 1712).

δ' Γρηγόριος (1713).

ε' Διονύσιος.

ς' Φιλόθεος (1759—1766).

ζ' Ἰωάσαφ (1768—1774).

1) Πρβλ. Α. Μηλιαράκη, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 148. — Τρ. Εὐαγγελίδην, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 14 κ. ἔ.

2) Πρβλ. Α. Μηλιαράκη, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 229 καὶ σελ. 37.

3) Πρβλ. Τρ. Εὐαγγελίδην, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 16. — Καὶ δὴ πρβλ. Κ. Μ. Παλάην, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 156 κ. ἔ.

η' Διονύσιος (1776, 1777, 1787, 1789, 1791).

θ' Παγκράτιος (1802).

ι' Διονύσιος (1810 Σεπτεμβρίου 14 και Δεκεμβρίου 29, 1812
'Ιουλίου 15, 1813 'Ιουλίου 1).

'Εντὸς παρενθέσεων ἐσημειώσαμεν τὰς ἡμετέρας ἐκ τοῦ κώδικος ἀπορρέουσας χρονολογικὰς ἐνδείξεις. Καὶ ποῖοι μὲν οἱ προγενέστεροι καθ' ὅλον ἱεράρχαι Ἄνδρου δὲν προτιθέμεθα ἐνταῦθα νὰ ἐκθέσωμεν, καθ' ὅσον τὸ τοιοῦτον ἔργον ὑπεσχέθη ἤδη δι' ἰδίας πραγματείας¹⁾ νὰ παρασχη ὁ γνωστός Ἄνδριος ἱστοριοδίφης κ. Δημήτριος Πασχάλης, εἰς ὃν ἐναπόκειται καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἡμετέρου κώδικος ἀνωτέρω ἐκτεθειμένην ἀναγραφὴν νὰ συμπληρώσῃ καὶ ἄλλως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καθ' ὅλον πηγῶν νὰ διασαφηνίσῃ. Ἐν τοσοῦτῳ ἐπιτραπητῷ ἡμῖν νὰ παρατηρήσωμεν τινα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀνωτέρω σειρὰν ἀρχιερέων Ἄνδρου. Καὶ δὴ ἐκ τούτων ὁ ὑπ' ἀριθμὸν α' ἡδύνατο νὰ ταῦτισθῇ πρὸς τὸν μὲν Μαρίῳ 1630 ἐπὶ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως (τὸ τρίτον πατριαρχεύοντος) καθαιρεθέντα ἀρχιερέα Ἄνδρου Μακάριον, ὃν διεδέξατο τῇ 18 Μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Κύριλλος²⁾. Ἡ σειρὰ τῶν τριῶν ἐπομένων (β—δ') ἱεραρχῶν, Ναθαναήλ, Ἀθανασίου, Γρηγορίου, ὁρίζεται ἐξ ἀναγραφῆς ἀρχιερέων ἀμασάντων μεταξὺ τοῦ ΙΖ—ΙΗ' αἰῶνος, ἀναγραφῆς, ἣν διέσωσεν ἱεροσολυμιτικὸς κώδιξ, ἐξέδωκε δὲ ὁ κ. Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος Κεραμεύς³⁾. Περὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. ζ' Ἰωάσαφ ἐνδιαφερόντας εἰδήσεις παρέχουσι τὰ ὑπομνήματα τοῦ κώδικος ἡμῶν καὶ δὴ ὅτι κατήγετο ἐξ Αἰγίνης, υἱὸς ὦν Παπα Γεωργίου οἰκονόμου⁴⁾. Περὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. η' Διονυσίου σημειωτέον, ὅτι κατήγετο ἐξ οἰκογενείας Καῖρη, κατασχὼν ὡς ἀρχιερεὺς τὴν ἐπαρχίαν Ἄνδρου ἀπὸ Ἰανουαρίου τοῦ 1775 μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ συμβάντος, κατὰ τινα σημειώματα τῆς ἐν Ἄνδρῳ μονῆς τῆς Παναχράντου, τῇ 2 Αὐγούστου τοῦ 1799⁵⁾. Δέον δὲ ὁ Διονύσιος οὗτος ἀρχιερεὺς

1) Ἡ ἐπιγραφὴ ταύτης: „Ἡ Χριστιανικὴ Ἄνδρος“.

2) Κ. Ν. Σάθρα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη. Τόμ. Γ', σελ. 567. — Ὁ Ἄνδρου Μακάριος ὑπογράφεται καὶ ἐν συνοδικῷ σιγίλλῳ ἐκδοθέντι ἐπὶ Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως τῷ 1626, μὲν Νοεμβρίῳ. Πρβλ. Miklosich-Müller, Acta et Diplomata. Τόμ. ζ', σελ. 299.

3) Ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Τόμ. Γ', σελ. 472, ἀριθ. 8.

4) Ἰδὲ κατωτέρω, σελ. 245 ἀριθ. 45 καὶ σελ. 246 ἀριθ. 49.

5) Α. Μηλιαράκης, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 148. — Β. Μυστακίδης ἐν τῷ περιοδικῷ „Παρνασσός“, τόμ. Γ' (1885), σελ. 300 ἐν ὑποσημ. — Οὗτος ὁ Διονύσιος Καῖρης ταῦτιστός πικανώτατα πρὸς τὸν ἱερέα Διονύσιον Καῖρη τὸν μνημονευόμενον ἐν σημειώματι, τοῦ ἔτους 1770, ἀναγινωσκομένην ἐπὶ τοῦ φ. 1^α τοῦ

Ἀνδρου, ὁ ἐξ οἰκογενείας Καῖρη, νὰ διακρίνηται τοῦ ὑπ' ἀριθ. ε' Διονυσίου ἀρχιερέως Ἀνδρου, ἐπίσης ἐξ οἰκογενείας Καῖρη ὁρμωμένου, οὗτινος ἔχομεν μνείας πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν ἐτῶν 1732—1734 ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀγ. Νικολάου τοῦ χωρίου Μεσαριάς τῆς Ἀνδρου¹⁾, ἐν ἐπιγραφῇ τοῦ ἔτους 1740 ἐν τῷ ναῷ τῆς Κοιμήσεως τοῦ χωρίου Μένιτες (δῆμος Ἀνδρου)²⁾, ἐν ἐπιγραφαῖς τοῦ μονυδρίου τῆς Ἀγίας Μαρίνης (δῆμος Ἀρνης), ἐξ ὧν ἡ μία μὲν λέγει ὅτι ἀνῆγειρεν ἐκ βάθρων τὴν προμνημονευθεῖσαν μονὴν „Διονύσιος Καῖρης ἀρχιθύτης Ἀνδρου, πόνῳ πλείστῳ τε δαπάναις ἐαῖς κτίσας, κοσμήσας, οὐδόλως φειδόμενός ἀναλωμάτων εἰς... σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ γεννητόρων... Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αψμβ'. Ἰουλίου Θ'“³⁾, ἐτέρα δ' ἐπιγραφὴ λέγει: „ὁ Ἀνδρου Διονύσιος ὁ τοῦ Μιχαὴλ Καῖρη“⁴⁾. Περὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. θ' ἀρχιερέως Ἀνδρου Παγκρατίου γινώκομεν, ὅτι οὗτος ὁσιώτατος ἐν ἱερομονάχοις ὧν ἐχειροτονήθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κουρουτσεσμέ τῷ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Προδρόμου κατ' Αὔγουστον τοῦ 1799 καὶ ὅτι ἀπέθανε πεντηκοντούτης τῇ 30 Αὐγούστου τοῦ 1810⁵⁾. Τέλος ὁ ὑπ' ἀριθ. ι' ἀρχιερεὺς Ἀνδρου Διονύσιος, τὸ ἐπώνυμον Καρκάκης, διατελέσας πρότερον ἤδη καὶ μέγας ἀρχιδιάκονος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, χειροτονηθεὶς ἀρχιερεὺς Ἀνδρου κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1810, ἀπέθανε τῇ 12 Ὀκτωβρίου τοῦ 1835⁶⁾.

Ἦδη ἐπιτραπήτω νὰ δώσωμεν τὴν περιγραφὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος

κώδικος 89 τῆς κατὰ τὴν Ἀνδρον μονῆς τῆς Ἀγίας. (Σπ. Π. Δάμπρον, Κατάλογος τῶν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀνδρον μονῇ τῆς Ἀγίας κωδίκων. Ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου „Παρνασσού“. Ἔτος Β'. Ἐν Ἀθήναις 1908, σελ. 221.)

1) Ἰακώβου Δραγάτση, Ἀνδρον ἀρχαιολογήματα. Ἐν τῷ περιοδικῷ „Παρνασσῷ“, τόμ. Ε' (1881), σελ. 789. — Πρβλ. Ι. Βογιατζίδην ἐν „Byzantinische Zeitschrift“. Τόμ. ΚΑ', 1912, σελ. 145.

2) Ἰάκωβ. Δραγάτσης, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 790.

3) Α. Μηλιαράκης, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 103.

4) Αὐτόθι. Κατὰ Le Quien (Oriens Christianus, τόμ. Α', σελ. 994) κατεῖχεν οὗτος τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀνδρου ἤδη τῷ 1721. Ὁ αὐτὸς Διονύσιος μνημονεύεται καὶ ἐν τῇ ὑπὸ Η. Οmont (ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 320, ἀριθ. 78) δημοσιευθείσῃ τάξει τῶν θρόνων Κωνσταντινουπόλεως. Διεσώθη δὲ καὶ πατριαρχικὸν γράμμα (τοῦ ἔτους 1748;), καθ' ὃ ὁ Ἀνδρον ἀρχιεπίσκοπος Διονύσιος χρυσολογηθεὶς ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ Τήνου Γρηγορίου (Πρβλ. Α. Παπαδοπούλου Κεραιώως, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Δ', σελ. 316).

5) Α. Μηλιαράκης, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 148. — Β. Μυστακίδης, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 300 ἐν ὑποσημειώσει (Πρβλ. καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ γεγραμμένα ἐν „Εκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ“, τεύχος 10, τοῦ 1885, σελ. 454 κ. ἐ.).

6) Α. Μηλιαράκης, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 148. — Β. Μυστακίδης, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 300 ἐν ὑποσημειώσει. — Ἰδὲ καὶ κατωτέρω, σελ. 240, ἀριθ. 37.

κώδικος ὡς χειρογράφου. Ἀποτελεῖται οὗτος ἐξ 194 χαρτῶν φύλλων, ὧν τὸ μὲν ὕψος 0,45, τὸ δὲ πλάτος 0,31. Τὰ φύλλα 2^α—193^β φέρουσι παλαιὰν κατὰ σελίδας ἀριθμῆσιν (1—384). Γέγραπται δὲ ἡ σελίδωσις αὕτη συνήθως διὰ χρωματιστῶν εὐμεγέθων ἀριθμῶν ἐντὸς χρωματιστῶν ἐπίσης κύκλων. Διὰ μολυβδίδος διαγράφεται συνήθως ὁ διὰ γραφὴν προωρισμένος χῶρος ἐκάστου φύλλου. Ἐν φύλλῳ 2^α διὰ συμπλεκομένων κεφαλαίων γραμμῶν κεῖται ἡ ἐπιγραφή:

Κώδιξ ιερὸς τῆς ἀγιοπάτης ἀρχιεπισκοπῆς¹⁾

Ἀνδρου

ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ΑΨΞΗ²⁾ σωτηρίου ἔτους
ΙΔης ΝΒ³⁾ καθ' ἡν ἡμέραν ἡ ταπεινότης ἡμῶν
τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν τοῦτον θρόνον ἀνεδέξατο.

Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ 2^α εἰκὼν τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ἡ παράστασις ἐπὶ νεφῶν. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα παρίσταται ἐν εἵδει περιστερᾶς. Ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς εὐλογοῦσιν. Ὁ Πατὴρ κρατεῖ εἰλητάριον καὶ εἶναι ἐντελῶς γυμνόπους. Ὁ Υἱὸς κρατεῖ διὰ τῆς εὐωνύμου τὴν Βίβλον καὶ φορεῖ πέδιλα. Ἡ διαφορὰ ἡλικίας μεταξὺ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ὑποδηλοῦται κυρίως διὰ τοῦ χρωματισμοῦ τοῦ πώγωνος, τῶν βλεφαρίδων, τῶν χειλέων, τῶν ὀφθαμῶν, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Υἱοῦ παρισταμένων νεανικῶν. Περὶ τὰς κεφαλὰς τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ περὶ τὴν περιστερὰν φεγγεῖα δι' ἐρυθρῶν γραμμῶν, διπλῶν περὶ ταύτην, ἀπλῶν περὶ ἐκείνας μετὰ τοῦ Ο, Ω, Ν. Ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς φοροῦσι χιτῶνας μετὰ χρωμάτων (ἐρυθρῶν καὶ κυανῶν) μόνον ἐπὶ τῶν σκιῶν, ἐν ᾧ τὸ φωτεινὸν μέρος παρέμεινε λευκόν. Ἡ στάσις καθ' ὅλου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἡ συνήθης ἐν ἀγιογραφίαις αἰωρουμένων ὄντων, δηλαδὴ μέσος τις ὁρος μεταξὺ ἱσταμένου καὶ καθημένου μὲ τὰ γόνατα ἐλαφρῶς καμπτόμενα καὶ τὰ σκέλη δι' ἑστάμενα, ἐν ᾧ οἱ πόδες σχεδὸν ἐφάπτονται. Νέφη ὑπόφαια, ἄτεχνα, ἐκ κανονικῶν καμπυλῶν κατὰ συνθήκην συνιστάμενα. Ἐν τούτοις ἐν τῷ συνόλῳ ἡ εἰκὼν ἐλέγχει δεξιὸν πῶς τεχνίτην. Ἡ σχετικὴ ἀναλογία τῶν μελῶν καὶ ἡ πτόχωσις ἀρκοῦντως φυσικὴ προϋποθέτουσα ἐπίδρασιν, ἔστω καὶ ἔμμεσον, εὐρωπαϊκῆς τιнос σχολῆς. Ἀνωθεν τῆς παραστάσεως διὰ κεφαλαίων συμπλεκομένων γραμμῶν ἡ ἐπιγραφή: Ἡ ἀγία — τριάς. Ταῦτα περὶ τοῦ ἐν φύλλῳ 2^α τοῦ κώδικος εἰκόνοσ.

1) Ὁ στίχος οὗτος δι' ἐρυθροῦ μέλανος.

2) Τὸ ἔτος τοῦτο ἐπίσης δι' ἐρυθροῦ μέλανος.

3) Τὰ ΙΔης ΝΒ (= Ν(οεμ)β(ρίου) ἐπίσης δι' ἐρυθροῦ μέλανος.

Ἐν φύλλῳ 1α ἀναγινώσκομεν σχετικὰ καὶ ταῦτα πρὸς τὸν κώδικα: „Ἐπεμελήθη ὁ ση δύναμις διὰ τὸν παρόντα καθὼς μοι ἐγράφετε, ἐγύρισα τοὺς κιαττζίδες ὅλους διὰ νὰ εὔρω τὸ χαρτὶ ἀξιόλογον, μὲ ὅλον ὁποῦ καὶ πανοῦκλαις|πολλαῖς, μὲ τὸ νὰ εἶναι Ἰοῦολιος, ἡῦρα καὶ ἐβραῖον ἐπιτήδειον διὰ τὸ δέσιμόν του, καὶ εὔελπίς εἰμι ὅτι κατὰ πάντα ἀρεστὸς ὑμῖν φανήσεται. Ἄτε δὴ καὶ τοὺς|τοῦ πατρι-αρχείου ὑπερέχων (:). Καὶ εἶη μοι μέρος τοῦ μισθοῦ ἐνεκεν τῶν πολλῶν μου πόνων. Διὰ τὸ καλὸν καὶ τὰ προνόμια τῆς ἐπαρχί(ας) σου. Παντελάκης |,αψξθ: Ἰε λ' ε' η'“: Εἶναι ὁ Παντελάκης οὗτος, ὁ γράψας τὸ προπαρατεθὲν σημείωμα, ἀδελφὸς τοῦ καθιερώσαντος τὸν κώδικα ἀρχιεπισκόπου Ἰωάσαφ, γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων ἐν αὐτῷ, τῷ κώδικι, καταχωρήσεων¹⁾.

Ἐν τέλει πρὸς συμπλήρωσιν τῆς περιγραφῆς σημειωθῆτω, ὅτι ὁ κώδιξ διατηρεῖ εἰσέτι τὴν στάχωσιν, περὶ ἧς καὶ τὸ ἀνωτέρω σημείωμα λέγει, οὐσαν ἐκ πινακίδων χάρτου στιλπνοῦ μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος.

Ὑπολείπεται νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ συστήματος, καθ' ὃ παρέχομεν τὴν ἀναγραφὴν τοῦ περιεχομένου τοῦ κώδικος. Πολλάκις παραθέτομεν ἐξ αὐτοῦ ἀποσπάσματα ὅλα, ἐγκλείοντες ταῦτα ἐντὸς εἰσαγωγικῶν (οὕτω: „ (‘), τηροῦντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ πρωτοτύπου. Εἰρησθῶ δὲ ὅτι ἐντὸς παρενθέσεων, οὕτω (...), ἐγκλείομεν τὰ ἐν ἰῷ κώδικι συντετμημένα, ἐντὸς ὀρθογωνίων ἀγκυλῶν, οὕτω [], τὰ τυχὸν προσθετά, καὶ ἐντὸς ὀξυγωνίων ἀγκυλῶν, οὕτω < >, τὰ τυχὸν διαγεγραμμένα. Συνεχῶν στιγμῶν, οὕτω, ποιοῦμαι χρῆσιν πρὸς δήλωσιν παραλείψεως μέρους τοῦ κειμένου τοῦ κώδικος, ὅπερ ἐθεώρησα περιττὸν νὰ παραθέσω. Τὰς μονοκονδυλιάς τοῦ κώδικος ἀποδίδομεν ἄνευ δηλώσεως τῶν ἐν αὐταῖς συντετμημένων. Τὰ δὲ κύρια ὀνόματα πάντοτε κεφαλαιογραφοῦμεν, καίπερ ἐν τῷ κώδικι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ μικροῦ ἀρκτικοῦ γράμματος γεγραμμένα.

Κάθετος ἀπλῇ γραμμῇ δηλοῖ ἀρχὴν νέου στίχου, διπλῇ δὲ τοιαύτῃ γραμμῇ δηλοῖ ἀρχὴν νέου φύλλου.

Καὶ τούτων οὕτως ἐξηγηθέντων προβαίνομεν εἰς τὴν καθ' ἑαστον ἀναγραφὴν τῶν περιεχομένων τοῦ κώδικος.

1. (Φ. 3β). Προοίμιον τοῦ κώδικος.

Ἔχει ὡς ἐξῆς κατὰ πιστὸν ἀντίγραφον: „Ἐγκεχειρισθείσης ἁνωθεν

1) Ἰδὲ κατωτέρω σελ. 245, ἀριθ. 45, καὶ σελ. 246, ἀριθ. 49.

τῆς ἡμῶν ταπεινω^{τιος} τοὺς πν(ευμ)ατικοὺς οἰακας τῆς ἐπαρχίας ταύτης, καὶ παραγενομένης ἐς τὰ ᾧδε κατὰ τὸ: αψξθ^{ος}: σ(ωτη)ρίον ἔτους: φευρεαρι^η: ε^{της}: σπουδῇ μεγάλῃ καὶ ἐπιμέλεια ἐγένετο αὐτῇ διελθεῖν καὶ διαπεράσαι πάντα τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς παλαιοῖς κώδιξι κατεστρωμένα γράμματα τῶν προαρχιερατευσάντων, εἰς κατάληπιν τινὰ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων. ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀνθρακας ἠϋραμεν τοὺς θησαυροὺς, μήτε κώδικας δηλονότι, μήτε κατάστασιν τινὰ καὶ εὐταξίαν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά, ἀλλὰ τὸ ἀνάπαλιν, ἀκαταστασίαν, ἀταξίαν, καὶ πολλὴν βαρβαρότητα διὰ τοῦτο ἐλεηνολογοῦντες τὸν ἑαυτὸν μας, δεόμεθα¹⁾, ἵνα γενηται ὁ κύριος Ἰλεως τοῖς προαρχιερατεύσασι, καὶ τοιαύτην ἀθλίαν κατάστασιν καταλειποῦσι τοῖς διαδόχοις αὐτῶν, καὶ σκότος ἀγνωσίας ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν τοπικῶν ὑποθέσεων τῆς παροικίας ταύτης· ἀξιῶσοι δὲ ἡμᾶς ἡ παναγία καὶ ὁμοούσιος καὶ ζωαρχικὴ τριάς, εἰς κατάστασιν ἀγαθὴν μετοχετεῦσαι καὶ τῆς ἐκκλησίας ταύτης, καὶ ἀποκαταστήσαι τὴν δυνατὴν εὐταξίαν καὶ κοσμιότητα. Ἐπειδὴ δὲ εὖρομεν κάποια ἀντίγραφα τῶν περὶ ἐμοῦ κυρ Φιλοθέου ἐξενεχθέντα ἀπὸ πεπαλαιωμένων καὶ σεσαθρωμένων κώδικας τῶν προαρχιερατευσάντων ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ ταύτῃ, ὑπογεγραμμένα, καὶ τετυπωμένα εἰς ἐνδειξιν τῶν μεταγενεστέρων, παρ' ἐκεῖνων, ἰδὲ ὅπως τὰ καταστρώνομεν, ὡς ἀναγκαῖα, ἐνταῦθα ἀπαρἀλλάκτως, ὡς εἶχον τόσον μόνον, ὅπως δὲν ἐμμηθήμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἀνορθογραφίαν καὶ σύνταξιν τῶν βαρβαρογραφῶς ἐκεῖν". καὶ λοιπὸν θέλωσι τὰ γνωρίζει ὅλοι τὰ κάτωθεν, ἀντίγραφα ἀπαρἀλλάκτα τῶν πρωτοτύπων:

† ὁ Ἀνδρου καὶ Σύρας Ἰωάσαφ βεβαιοῖ.“

2. (Φ. 4^α). Σημείωμα ὑπὸ χρονολογίαν ρηνδ', κατὰ μῆνα Ἰανουάριον κγ', καθ' ὃ Δημήτριος Μπαλῆς θείῳ ζήλῳ κινούμενος ἔκτισεν ἐκ βάθρων μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ ἀφιέρωσε ταύτην εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀνδρου, ὅπως τὴν ἐξουσιάζῃ ὁ κατὰ καιροὺς ἀρχιερεὺς αὐτῆς.

3. (Φ. 4^α). Πρᾶξις δι' ἧς παρέχεται ἡ ἐν τῷ Κάστρῳ τῆς Ἀνδρου ἐκκλησία τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἡ ἐγγὺς τοῦ Παλατίου, εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον, ὅπως καταστήσῃ αὐτὴν μετόχιον, ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ μνημονεύηται ἐν αὐτῷ ὁ ἐκάστοτε ἀρχιεπίσκοπος τῆς νήσου, „ἐπιδίδειν δὲ καὶ κατ' ἕτος ἐν τῇ... ἐπαρχίᾳ τῆς Ἀνδρου εἰς ὀνομασίαν τέλους κηρὶ λίτρης δύω“. Ἐν τῇ πρᾶξει

1) Ἐπεται ἡ λέξις: ὅπως διαγεγραμμένη.

ταύτη μνημονεύεται ὁ πανοσιώτατος Ἱερομόναχος κύρ Κύριλλος Ἀγιοταφίτης, ὑπογράφονται δὲ ὁ Ἀνδρου Ἀθανάσιος καὶ ὁ Οἰκονόμος Ἀνδρου. Φέρει χρονολογίαν 1712, μηνὶ Φεβρουαρίῳ 20.

4. (Φ. 4^α). Πρᾶξις ἀνυπόγραφος καὶ ἀχρόνιστος, πάντως δ' ὁμως γενομένη ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Ἀνδρου Ἀθανασίου. Δι' αὐτῆς παρέχεται ἡ ἀδεια τῷ παπᾶ Κύρ Μιχαήλ Μπεχημέτη, ἵνα ἐξουσιάζῃ αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐπικαλουμένης Βέργγῃ ἐν τῷ χωρίῳ Μένιτες, ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ ἐπιδίδῃ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀνδρου ἐνανσίως „κηρὶ λίτραν μίαν“ „εἰς ὀνομασίαν τέλους“. Δίδεται δὲ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῷ εἰρημένῳ ἱερεῖ κατόπιν ἐξετάσεως καὶ βεβαιώσεως τῶν ἀξιοπίστων μαρτύρων Μιχάλη Καῖρη, Ἀθανασίῳ Πατακᾶ, Παπᾶ κύρ Γεωργίου Διαπούλη, Ἀντωνίου Μπασατῇ, Νικολάου Μαρκάκη, μαρτυρησάντων ὅτι ἡ προμνημονευθεῖσα ἐκκλησία ὑπῆρχεν ἐκ προγόνων κτῆμα τοῦ Μιχαήλ Μπεχημέτη καὶ ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνεκαίνισεν ἐκ βάθρων αὐτὴν καὶ ἐκαρποῦτο τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς ὑπὲρ τὰ 40 ἔτη.

5. (Φ. 4^β). Πρᾶξις ὡσαύτως ἀνυπόγραφος καὶ ἀχρόνιστος, ἴσως γενομένη ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Ἀθανασίου Ἀνδρου. Διὰ ταύτης „ὁ ναὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Μελαθρότητας“ ὁ ἐν τῷ Παλαιῷ Κάστρῳ ἀναγνωρίζεται „τοῦ... παπᾶ κύρ Ἰωάννου, υἱοῦ τοῦ ποτὲ παπᾶ Δημητρίῳ Μαυρογεώργῃ, ὡς καθολικὸν καὶ πατρογονικὸν αὐτοῦ δικαίωμα, ὁμοῦ καὶ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ ἐπιδίδειν δὲ καὶ αὐτός [= ὁ ρηθεὶς ἱερεὺς Ἰωάννης] τὸν κάθε χρόνων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς κηρὶ λίτραν μίαν, εἰς ὀνομασίαν τέλους“. Τὸ δικαίωμα τοῦτο παρέχεται εἰς τὸν προρῥηθέντα ἱερέα, διότι οὗτος ἰδίῳις ἀναλώμασιν ἀνεκαίνισε, προτροπῇ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ναὸν ὄντα πεπαλαιωμένον καὶ ἐτοιμόρροπον, ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ ἐφημερεύῃ ἐν αὐτῷ.

6. (Φ. 4^β). Πρᾶξις φέρουσα χρονολογίαν 1708 καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ Ἀνδρου Ἀθανασίου. Κατὰ ταύτην ὁ ἱερεὺς Νικόλαος Φιλιππίδης ἐζήτησεν παρὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τὸν ἐν τῷ χωρίῳ „Πιστροφὸς“¹⁾ ναὸν τοῦ Ἀγ. Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, ὅπως ἐξ ἰδίων ἀνακαινίσῃ αὐτόν, ὄντα παλαιὸν καὶ μικρόν, καὶ κατέχῃ

1) Τοῦ δῆμον Ἀνδρου, τανῦν συνηθέστερον Πετροφὸς καλούμενον. Ἰδὲ Α. Μηλιαράκη, Ἀνδρος-Κέως, σελ. 15, 65, 73, 75, 95. (Ἰδὲ καὶ κατ. σελ. 227, 23.)

αὐτὸν ὡς κτήτωρ. Δίδεται δὲ ἡ τοιαύτη ἄδεια, ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ δίδῃ ἐνιαυσίως τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀνδρου λίτρας κηροῦ δύο „εἰς ὀνομασίαν τέλους“, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ εισοδήματα νὰ καρπῶται αὐτός, ὁ Νικόλαος Φιλιππίδης δῆλον ὅτι, καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ.

7. (Φ. 5^α). Πρᾶξις ἀχρόνιστος καὶ ἀνυπόγραφος, καθ' ἣν „ὁ ἅγιος σκευοφύλαξ ἐν Ἱερεῦσι παπᾶ κὺρ Μιχαήλ Στυλινανὸς“ παρέστη ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου „ζητῶντας τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου“ εὐρισκομενος εἰς ταῖς Εὐρησαῖς“, ὅνπερ πεπαλαιωμένον καὶ ἐτοιμόρροπον ὑπεσχέθη ἰδίαις δαπάναις νὰ εὐπρεπίσῃ ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ δεσπόζῃ τοῦτον αὐτός καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ, νὰ δίδῃ δὲ καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς „ὀνομασίαν τέλους“ δύο λίτρας κηροῦ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀνδρου.

8. (Φ. 5^α). Πρᾶξις ὑπὸ χρονολογίαν 1707, κατὰ μῆνα Νοέμβριον, καὶ ἄνευ τινὸς ὑπογραφῆς. Διὰ ταύτης ἀνανεοῦται παλαιὸν τι γράμμα τοῦ ἀρχιερέως Μακαρίου, καθ' ὃ ὁ ἱερεὺς Λεονάρδος Μηντρινὸς κέκτηται ἐκ προγόνων τρεῖς ἐκκλησίας ἐν τῷ χωρίῳ Ἀψηλοῦ²⁾, δῆλον ὅτι, τὴν Κοίμησην τῆς Παναγίας, τὸν Ἀγ. Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, καὶ τὸν Μέγαν Βασίλειον τὸν Οὐρανοφάντορα.

9. (Φ. 5β). Διάταξις τῆς διαφορᾶς τῶν ἱερέων Νικολάου Πολίτου καὶ Γεωργίου Χαλᾶ ὡς πρὸς τὰς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου: Κατάκυλον¹⁾. Ἀναφέρονται ἐν τῇ πράξει ταύτῃ, ἣτις εἶναι ἀχρόνιστος καὶ ἄνευ τινὸς ὑπογραφῆς, οἱ ἀρχιερεῖς Ἀνδρου Γρηγόριος καὶ Ναθαναήλ. Μάρτυρες δὲ ὁ ἱερεὺς Γεώργιος Ξεδάκτυλος, ὁ Γκίκας Νικολοῦ Πεπάλα, Ἰωάννης Κατάκαλος, Πέτρος Γεώργη Κουρτέσης, Γεώργιος Κακόνομος, καὶ ὁ Ἰωάννης Λούπασης.

10. (Φ. 5β). Σημείωμα ὑπὸ χρονολογίαν 1710. — Ὁ Γεώργιος Ὁρφανὸς ἀπὸ χωρίου Φάληκα²⁾ ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθανασίου „λέγοντας ὅτι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Δημητρίου“ ἐπονομαζομένην, ἐκράτησεν ἀπὸ τοὺς πατρογονικοὺς του, καὶ μέτῳ νὰ μὴν ἔχῃ ἐκκλησιαστικὸν συγγενὴν, τὴν παραδίδει εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Ἀνδρου“.

1) Χωρίον ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Ἀρνης. Ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος κώδικι ἡμῶν καὶ δὴ ἐν τῷ φέλλῳ τούτῳ 5β γράφεται ὡς ἀνωτέρω, ἤτοι: Κατάκυλον· ὀρθότερον γράφεται: Κατάκοιλον ἐν σιγίλλῳ τοῦ πατριάρχου Παρθενίου Α', τοῦ ἔτους 1640, ὑπερ σιγίλλιον ἐξεδύθη ὑπὸ Β. Μυστακίδου, „Παρνασσός“, τόμ. Θ' (1885), σελ. 295.

2) Τοῦ δῆμον Ἀνδρου.

11. (Φ. 5β). Βεβαίωσις τοῦ Ἀνδρου Φιλοθέου, φέρουσα χρονολογίαν 1759, ὅτι ὠκοδόμησεν ἐν τῷ χωρίῳ Σασᾶ¹⁾ ἐκκλησίαν τῆς Θεοτόκου, ἵνα ἐκκλησιάζωνται οἱ ἐν αὐτῷ Χριστιανοὶ τέως στερούμενοι τοιαύτης. Εἶναι δὲ ἐλεύθεροι οἱ κάτοικοι τοῦ εἰρημένου χωρίου νὰ ὀρίσωσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ οἷον δῆποτε θέλωσιν ἱερέα, ὑποχρεούμενοι νὰ τελῶσιν ἐνιαυσίως τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀνδρου μίαν λίτραν κηροῦ.

12. (Φ. 6^α). Πρᾶξις, δι' ἧς ὁ Ἀνδρου Γρηγόριος ὠρεῖται τὸν παῖδα τοῦ Ἀγ. Γεωργίου „... τὸ καθολικὸν, εἰς τὸ Κάστρον εἰς τὴν Πιάτξαν εὐρισκόμενον, πρὸς τὸν εὐλαβέστατον ἐν ἱερεῦσι παπᾶ κύρ Ἀντώνιον Λογοθέτην νὰ ἐφημερεύῃ ἐν αὐτῷ ἐφόρε ζωῆς αὐτῆς, καὶ νὰ λαμβάνῃ πάντα τὰ ἐκκλησιαστικά αὐτοῦ δικαιώματα, ἄνευ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐκκλησίας ἐπιτρόπης, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν προαπερασμένων ἀρχιερέων, καὶ μηδεὶς ἄλλος τῶν ἱερέων ἔχει ἄδειαν τοῦ ἐφημερεύειν ἐν αὐτῷ, ἐν βάρει ἀργείας, καὶ ἀλύτῃ ἀφορισμῶ...“ — Φέρει χρονολογίαν 1713, καὶ πλήν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἀρχιερέως Γρηγορίου καὶ τὰς ἐξῆς: Σακελλάριος Ἀνδρου, Χαρτοφύλαξ Ἀνδρου, Σακελλίων Ἀνδρου, Πρωτέδικος Ἀνδρου, Κανστροῖσιος Ἀνδρου, Ἱερομνήμων Ἀνδρου.

13. (Φ. 6^α). Πρᾶξις τοῦ Ἀνδρου Φιλοθέου, δι' ἧς δηλοῖ: „ὅτι ἐπειδὴ καὶ οἱ Χριστιανοὶ τῆς κατὰ τὸ χωρίον ὀνομαζόμενον, Ἀλαδηνοῦ²⁾, μὴν ἔχοντες ἐκκλησίαν“ κατέστησαν τοῦτο γνωστὸν „πρὸς τὸν παναγιώτατον... αὐθέντην καὶ δεσπότην οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον Σαμουήλ³⁾, καὶ ἡ παναγιότης τε... ὄρισε, ὅτι κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς τόπης νὰ γίνεταί καὶ ἵπως ἔγινε καὶ ἐκτίσθη ἐκκλησία ἐπονομαζοματι τῆς Ἀγίας Τριάδος, διὰ ἐξόδων καὶ δαπάνης τοῦ αἰδεσιμωτάτου παπᾶ κύρ Μιχαήλ Μπασαδῆ (:).“ Ὁρίζει δὲ ὅπως ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία“ μένη.... ὑπο τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀνωθεν παπα Μιχαήλ καὶ νὰ εἶναι πάντι ἐλευθέρα καὶ ἐδική τε, προικὴς χαρίσης, ὡς βέλεται νὰ τὴν κάμῃ καὶ με τοῦτο νὰ δίδῃ τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον εἰς τὴν... ἀρχιεπισκοπὴν κηρὶ λίτραν μίαν...“ — Φέρει χρονολογίαν 1766.

14. (Φ. 8^α). Πρᾶξις ὑπὸ χρονολογίαν 1771, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, τοῦ Ἀνδρου καὶ Σύρας Ἰωάσαφ. Κατὰ ταύτην προχειρίζεται εἰς ἀρχιμανδρίτην ὁ ἐκ Σύρου ἱερομόναχος Νεόφυτος ἔχων κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Ἀνδρου καὶ Σύρας πάντα τὰ προνόμια, ἅτινα χαίρουσιν ἐν Ῥωσσίᾳ οἱ εἰς τὸ ὁφείμιον τῆς καθεστηκότης.

1) Τοῦ δήμου Ἀνδρου.

2) Τοῦ δήμου Ἀνδρου.

3) Πρόκειται περὶ τοῦ Σαμουήλ τοῦ Χανζερῆ.

15. (Φ. 11^α). *Πρᾶξις καθ' ἣν ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης ἐν τῷ χωρίῳ Ἀψηλοῦ*¹⁾ ἀναγνωρίζεται ὡς ἴδιον κτῆμα τοῦ ἐν ἱερεῦσιν ἐὺλαβεστάτου Παπαγεωργίου καὶ πρωτεκδίκου Ἀνδρου καὶ Σύρας, διότι οὗτος ἰδίῳις ἀναλώμασι καὶ προτροπῇ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Φιλοθέου ὠκοδόμησε ταύτην ἐκ βάθρων. Ὑποχρεοῦται δὲ ὁ προδρόμηθεις ἱερεὺς καὶ πρωτέκδικος νὰ δίδῃ καθ' ἕκαστον ἔτος τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ λίτραν κηροῦ μίαν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ ὀρίζωσι τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης. Ἐπίσης ὁ τε Παπαγεωργίος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ λαμβάνωσι ὡς ἴδια ἔσοδα τὰ τυχὸν ἀφιερώματα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκκλησίας. — Φέρει χρονολογίαν 1770, μηνὶ Ὀκτωβρίου 20, καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἀνδρου Ἰωάσαφ.

16. (Φ. 11^α). *Διακανονισμὸς τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῶν ἱερέων Γεωργίου Λογοθέτη, πρωτεκδίκου τῆς ἐπαρχίας Ἀνδρου καὶ Σύρας, καὶ Λεονάρδου Κολαδάμη ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγ. Παρασκευῆς ἐν τῷ χωρίῳ Ἀψηλοῦ*¹⁾. Ἐπιδικάζεται δὲ ἡ ἐκκλησία αὕτη εἰς τὸν δεῦτερον. Διότι ἐξ ἐγγράφων ἰδιοχειρῶν τοῦ ποτὲ ἱερέως Κωνσταντῆ Λογοθέτη ἐξάγεται ὅτι ἡ εἰρημένη ἐκκλησία „... ἦτο πεπρωκοδοτισμένη παρ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς ποτὲ πατᾶ Ἀντώνιον Σακκελλάριον, τὸ μὲν ἡμῖν τῆς ἐκκλησίας διὰ προικοσυμφῶν^β κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς τοπ^β, τὸ δὲ ἄλλο ἡμῖν, διὰ γραμματι^β Ἰδιοχειρῶν· καὶ παρ' αὐτῆς πάλιν τῆς ποτὲ Σακκελλάρι^β ἐπρωκοδοτήθη πρὸς τὴν θυγατέρα αὐτῆς Αἰκατερίναν, πρεσβυτέρα ἦσαν... τοῦ πατᾶ Λεονάρδου Κολαδάμη...“. — Φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἀνδρου καὶ Σύρας Ἰωάσαφ.

17. (Φ. 11^β). *Πρᾶξις τοῦ Ἀνδρου καὶ Σύρας Ἰωάσαφ, συνυπογραφόντων καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικιαλίων, ὑπὸ χρονολογίαν 1772, Μαρτίου 1. — Κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην παρέστη ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιερέως καὶ τῶν περὶ αὐτὸν κληρικῶν ὁ Ἱερεὺς Ἀνδρέας Φραντέλλος „... παρακαλῶν, ἵνα καταστρωθῇ ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ κώδικος τῆς ἐπαρχίας ἡ ἐκκλησία τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐνορία ἔσα παλαιὰ τῆς χωρίε Βουρκωτῆς*²⁾, *εἰς ἔνδειξιν καὶ τῶν μεταγενεστέρ(ων)...*“ Βεβαιωθέντος δὲ ἐκ παλαιῶν προγενεχθέντων ἐγγράφων τῶν προαρχιερατευσάντων ἐν Ἀνδρῷ Ἀθανασίου καὶ Φιλοθέου, „... ὅτι ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία ὑπῆρχε κτῆμα πατρικὸν τῆς ποτέ...“ ἱερέως „... Ἰάκονμου Πετρήση,

1) Χωρίον τοῦ δήμου Κορθίου.

2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀνδρου.

μετὰ πάντων τῶν ἀφιερωμάτων καὶ λοιπ(ῶν) ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων, ἥτις καὶ προικοδοτηθεῖσα, κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν, πρὸς τὴν ἐκείνης θυγατέρα Ἀνέξαν, γυναῖκα νόμιμον χρηματήσασαν τῇ Δημήτρῃ Ξανιδᾷ, καὶ παρ' ἐκείνης πάλιν πρὸς τὴν πρεσβυτέραν τῇ ἄνωθεν... Ἀνδρέα Φραντέλλου ὀνόματι Περιμάχω, ἐγένετο κτῆμα ἴδιον αὐτῆς, καθὼς καὶ ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ αὐτῆς φαίνεται...“. Κατὰ ταῦτα ἐκδίδεται ἡ ἀπόφανσις, καθ' ἣν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκκλησία χαρακτηρίζεται ἴδιον καὶ ἀναπόσπαστον κτῆμα τῆς „... ἄνωθεν πρεσβυτέρας Περιμάχω, μετὰ πάντων τῶν ἀφιερωμάτων καὶ ἐνοριτῶν τοῦ χωρί', μηδενὸς δυναμένῃ ἄλλην τινὰ τῶν ἐκεῖ ἐκκλησιῶν, παρακλήσια ὄντων καὶ ὀνομαζομέν(ων), ἐνορίαν ποιῆσαι, καὶ ἀποσπᾶσαι ὁσπῆτια ἐκ τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἐνορίας, ἐπὶ μηδεμιᾷ προφάσει...“

18. (Φ. 13^α). Πρᾶξις δι' ἧς ἡ ἐκκλησία τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, ἡ μόνη παλαιὰ ἐνορία τοῦ χωρίου Λαριδιᾷ¹⁾ ἀναγνωρίζεται ἴδιον ἀναπόσπαστον κτῆμα τοῦ ἱερέως κὺρ Ἀντωνίου, Πρωτοπαπᾶ ἐν τῷ Παλαιῷ Κάστρῳ Ἀνδρου, εἰς ὃν, ὡς βεβαιούσιν ἀξίопιστοι μάρτυρες καὶ ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ αὐτοῦ φαίνεται, ἀνῆκεν πατρόθεν. Ἐπίσης ἀναγνωρίζεται οὗτος κύριος ὅλων τῶν ὧν ἡ ἐκκλησία αὕτη ἔχει ἀφιερωμάτων, ἀπαγορεύεται δὲ εἰς πάντα νὰ ποιήσῃται ἄλλην τινὰ ἐνορίαν καὶ „... ἀποσπᾶσαι ὁσπῆτια ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης τῆς ἐνοριακῆς...“. Φέρει χρονολογίαν: 1787, Νοεμβρίου 13, δι' ἄλλης χειρὸς ἢ ἡ λοιπὴ πρᾶξις γεγραμμένην. Φέρει δὲ τὴν ὑπογραφήν τοῦ Ἀνδρου Διονυσίου, συνυπογραφομένων καὶ τινων κληρικῶν ὁφφικιαλίων Ἀνδρου.

19. (Φ. 13^α). Πρᾶξις ὑπὸ χρονολογίαν 1781 κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, ἄνευ τινὸς ὑπογραφῆς. Διὰ ταύτης ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀγ. Μαρίνης μετὰ τῶν δύο αὐτῆς παρεκκλησιῶν καὶ πάντων τῶν ἀφιερωμάτων καὶ δικαιωμάτων αὐτῆς ἀναγνωρίζεται ἀναφαιρέστον καὶ ἀναπόσπαστον κτῆμα τῆς Φροσύνης πρεσβυτέρας τοῦ Ἰωάννου Καλογρηδῆ καὶ μητρὸς τῆς Γαρυφαλιᾶς συζύγου τοῦ Νικολάου Δημητρίου Παντεξῆ, ὡς καὶ τῆς Ἀνέξως, πρεσβυτέρας τοῦ ποτὲ Ἰωάννου Ξένου καὶ μητρὸς τοῦ Ἰερέως Δημητρίου Ξένου, ὅστις ἔχει ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν νὰ ἐπιτελῇ ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ πάντα τὰ τῆς ἱερωσύνης νομίμως καὶ κανονικῶς.

20. (Φ. 13^β). Πρᾶξις καθ' ἣν „... εὐλαβεία φερόμενος ὁ ἐν Ἱερεῦσι παπᾶ κὺρ Γαννούλης Ξανθός, ἀνήγειρεν ἐκ θεμελίων νεόδμητον

1) Χωρίον τοῦ δήμου Κορθίου.

ἐκκλησίαν τιμωμένην τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου κ(αι) ἀειπαρθένου Μαρίας τὸ Γενέσιον, ἐντός τῆ πατρικῆ αὐτῆς πράγματος, καὶ ἐγγύς τῆ αὐτῆς ὁσπετί· εἰς τοῖς Στραπουρίαις¹⁾ εὐρισκομένην, ἠθέλησεν καὶ ἀφιέρωσεν ἰδία γνώμη καὶ προαιρέσει εἰς τὴν αὐτὴν νεόδμητον ἐκκλησίαν(αν) τὸ αὐτὸ πρᾶγμα Οὐδενδρον ἐν ᾧ ἔκτισεν τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν, καὶ διορίζη οἰκειωθελῶς καὶ ἀβιάστως διὰ τοῦ παρόντος γράμματος... ὅτι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα νὰ εἶναι καὶ νὰ λέγεται ἀπὸ τῆς καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀφιέρωμα τῆς αὐτοῦ κτιτορικῆς... ἐκκλησίας παντοτινὸν καὶ ἀναπόσπαστον, μηδενὸς τῶν αὐτῆς κληρονόμων ἀδει(αν) ἔχοντος, ἀποξενῶσαι, ἢ προικοδωτῆσαι, ἢ πωλῆσαι τὸ αὐτὸ ἀφιέρωμα, ἀλλὰ νὰ διαδίδεται κατὰ τὴν ἐνταύθα τοπικὴν συνήθειαν ἀπὸ κληρονόμων ἕως κληρονόμον μετὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ ἀφιερωμένον πρᾶγμα, καὶ εἰ μὲν τύχη Ἱερεὺς ὁ ταύτην διάδεξάμενος κληρονόμος νὰ εἶναι κεκρατημένος ἱερουργεῖν ἐν αὐτῇ δὴ λειτουργίαις τὸν καθ' ἕκαστον μῆνα ὅλας τῆς χρόνου, καὶ νὰ καρπῆται τὸν καρπὸν τῆς ἀφιεροῦντος, εἰδὲ κοσμικὸς εἶναι νὰ ἔχη χρεὸς ἀπαραίτητον διὰ τὸ αὐτὸ ἀφιέρωμα προσκαλεῖ ὅντινα τῶν Ἱερέων βούλεται εἰδῆσαι ἀρχιερατικῇ, ἐπὶ τὸ ἐπιτελεῖν ἐν αὐτῇ τὰς δύο διορισμένας λειτουργίας τὸν καθ' ἕκαστον μῆνα...“ — Φέρει χρονολογίαν 1781 κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον. Ὑποσημειοῦνται διάφοροι κληρικοὶ ὀφφικιάλιοι καὶ ὁ „Παγιανὴ λῆλις [= Παπαγιαννοῦλης] Ξανθῶς“.

21. (Φ. 13β). Ἀπόφανσις, ὅτι ὁ „... ναὸς τῆς Ἀγί(ας) Εἰρηνης εἰς Στραποῦριαις¹⁾ εὐρισκομένης...“ παρεκκλήσιον τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος τυγχάνει. — Φέρει χρονολογίαν 1783, Φεβρουαρίου 10. Ὑποσημειοῦνται διάφοροι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς κληρικοὶ ὀφφικιάλιοι.

22. (Φ. 14β). Πρᾶξις ἔχουσα ὥς ἑξῆς:

„Εἰς τὰς ρϛϛ: ἐνεφανίσθη ἡμῖν ὁ πατ[=παπᾶ] κύριος Ἀντόνιος Μανσακίς ὁ καὶ ἡμέτερος Σακελί(ων) καὶ πνευματικὸς προβάλλων ὅτι πρὸ χρόν(ων) πολλῶν ἕως(ε) κ(αι) εἶχε σκοπὸν ἵν' ἀφιέρωσιν μετὰ θάνατον εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀρχιεπισκοπὴν το π(ατ)ρικὸν αὐτοῦ πρᾶγμα εὐρισκόμενον εἰς τόπον λεγόμενον Δεμοσία²⁾ εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ τῶν γονέων Ἰωάννης Ἱερέως καὶ Μαρίας Πρεπερ^εσβ^υτέρας [= πρεβυτέρας], ὅστις μεταμεληθεὶς διὰ τὸ ἄωρον τῆς θανάτου ἠθέλησεν οἰκειωθελῶς κ(αι) ἀβιάστως ἵνα, ἔτι ζῶν, καταστρωθῇ ἐν τῷδε τῷ Ἱερῷ

1) Τοῦ δήμου Κορυθίου.

2) Τὸ τοπωνυμικὸν Δεμοσία εἶναι σύννηθες πολλὰχὺ τῆς Ἑλλάδος. Δεμοσία = δημόσια κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως ὁ δὲ ἢ στράτα (πλὴν περὶ τούτων ἄλλοτε).

κώδικι εις βεβαίωσιν τῆς αὐτῆ προαιρέσεως· διὰ δὲ τὴν Ἰντράδα ἣς ἐμελε καρποῦσθαι ἀπὸ τούτου τῆ ἀφιερωνθέντος πράγματος· ἐν ὅσῳ ζῇ ὁ ῥηθεὶς Σακελλί(ων), ἐσυμφώνησε καὶ ἔλαβεν ἐπὶ χεῖρας γρόσια πεντίκοντα, καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον παραιτήθη ἀπὸ τῆδε τῆ πράγματος καὶ... τῆς Ἰντράδος, μὲ τοῦτο λέγων ὁ αὐτὸς Σακελλί(ων) ὅτι τὸ αὐτὸ πράγμα νὰ εἶναι καὶ νὰ λέγεται τοῦ λοιποῦ ταύτης τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς ἀπόκτημα καὶ ἀφιέρωμα ἀναπόσπαστον· συμπλῖαζον εἰς αὐτὸ τὸ πράγμα Πατρικῆς (;) Κατῆρης, Κωνσταντῆς Στήνης, καὶ τὸ πράγμα τῆς αὐτῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁμοίως ὁ κατὰ καιρὸν ἀρχιερεὺς ὀφείλει ἀποδοῦναι τὸ κατ' ἔτος τῆ αὐτῆ πράγματος δώσιμον· ἂν ὁμως καὶ μεταπαρέλευσιν χρόν(ων) ἀποξενωθῇ αὐτὸ τὸ ἀφιέρωμα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς νὰ ἔχεν καὶ νὰ εἶναι κρατημένοι οἱ κληρονόμοι τῆ αὐτῆ πα(πᾶ) κὺρ Ἀντωνί³ νὰ τὸ ζαπτίξεν καὶ νὰ δίδεν εἰς τὸν κατὰ καιρὸν ἀρχιερεᾶ μόνον τὰ πενήντα γρόσια ἀδιαφόρητα· ὡσαύτως ἂν μετὰ ταῦτα οἱ κληρονόμοι τῆ Σακελλί³ ζητηθῶν διὰ αὐτὰ τὰ πεντίκοντα γρόσια, ἀπὸ ὅποιον ζητηθῶν νὰ ἔχουν νὰ τὰ ἀποκρίνωνται, ἄνευ τόκου, καὶ νὰ κάνουν τὸ ἀφιερωμένον αὐτὸ πράγμα ζᾶπτι, εἰδὲ μὴ να εἶναι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς παντοτινὸν καὶ ἀσάλευτον· ὅθεν εἰς ἐνδειξιν κατεστρώθη ἐν τῷ παρόντι βεβαιωθὲν μετὰ τὰς ὑποκάτοθεν ὑπογραφας:

„Καὶ ἔπονται αἱ ὑπογραφαί:

„Πα Ἀντωνίως Μανσάκις ὦ κ(αὶ) σακελλίε...“, „παντονς [= Παπαντῶνης] Ζερβος...“, „χαροφύλαξ Ἀνδρ...“, „πρτονοταριος [= πρωτονοτάριος] Ἀνδρ...“, „Κασρίσι^{ος} Ἀνδρ...“, „σκεβοφίλαξις [= σκευοφύλαξ] Ἀνδρ...“, „ιπομηματονγγράφον¹) Ἀνδρ...“.

23. (Φ. 15^α). Πρᾶξις, καθ' ἣν ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Νικολάου ἐν τῷ χωρίῳ Πετροφῶ „... ὀφείλει... τῆ λοιπῆ διαμένειν· ὑπὸ τὴν δεσποτείαν καὶ χρῆσιν τοῦ... παπ(α) Ἀντωνί³...“ Λαυδᾶ „... καὶ τῶν αὐτοῦ κληρονόμων καὶ διαδόχων, μεθ' ὅσων ἂν κτήσεται ἀφιερωμάτων ἢ ἄλλων τινῶν δικαιωμάτων... ὀφείλει δὲ ἐπιδιδόναι καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ κηρῆ λίτρην μίαν, τὸν καθ' ἑκαστον χρόνον...“ Ἀναγνωρίζεται δὲ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῷ εἰρημένῳ ἱερεῖ Ἀντωνίῳ, τοῦ πικλῆν Λαυδᾶ, καθ' ὅσον οὗτος ἐπὶ τῆς ἱεραρχείας τοῦ Ἀνδρου Φιλοθέου ἀνήγειρεν ἐκ θεμελίων τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν. — Φέρει χρονολογίαν

1) Κατ' ἀρχὰς ἡ λέξις περισπωμένη· ἔπειτα ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς διωρθωμένη ὡς ἔχει ἄνω.

αηπθ', μηνι Μαῖω ιζ', καὶ τὴν μονοκονδυλιὰν τοῦ Ἀνδρου Διονυσίου, ὑποσημειομένων καὶ τινων κληρικῶν ὀφφικιαλίων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀνδρου.

24. (Φ. 15^α). Πρᾶξις, καθ' ἣν ὁ Γιωργάκης Κοντός, ἱερεὺς ἐκ τοῦ χωρίου Πίσω Μερικά, ὡς καὶ οἱ διάδοχοι καὶ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀναγνωρίζονται ὡς κύριοι τῆς ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ἣν ἀδεία τοῦ ποτὲ ἀρχιερέως Ἀνδρου Διονυσίου ἀνῆγειρεν ἐκ βάθρων ὁ πατήρ τοῦ μνησθέντος ἱερέως Νικόλαος. Ὅριζεται δὲ τὸ τέλος, ὅπερ δεόν νὰ ἐπιδίδηται ἐνιαυσίως πρὸς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀνδρου, ἥτοι λίτρα κηροῦ μία. — Φέρει χρονολογίαν: αψθα [ὅπερ βεβαίως = 1791], Ἀπριλίου 5' καὶ τὴν μονοκονδυλιὰν τοῦ Ἀνδρου Διονυσίου, ὑποσημειομένων καὶ τινων ἐκκλησιαστικῶν τιτουλαρίων τῆς αὐτῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀνδρου.

25. Σγίλλιον ἔχον ἐν πλήρει ἀντιγραφῇ ὧδε:

„Θεοδόσιος¹⁾ ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέ(ας) Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης: —

+ Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Ἀνδρου καὶ λοιποὶ εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς, καὶ χρήσιμοι προεστώτες, καὶ γέροντες, τέκνα ἐν κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμ(ῶν) μετριο²⁾τος, χάρις εἴη ὑμῖν, καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν εὐχῇ, εὐλογία, καὶ συγχώρησις. τῶν εἰς κοινὴν συντελούντων εἰρήνην καὶ εὐκοσμί(αν) τῆς ἐκκλησίας ὅσα οἱ τοῦ λόγ³⁾ μύσται, καὶ τῶν ἱερῶν π(ατέ)ρων μυσταγωγοὶ διετάξαντο, καὶ ὅσα οἱ τῆς ἐκκλησί(ας) ἐκρέμονες ἐν ἱεροῖς κανόσιν ἐκύρωσαν, ταῦτα δὲ πάντα χρεῶν ἀπαράβατα, καὶ ἀπαρεγγεῖρητα διατηρεῖσθαι· μὴ μέταίρε γὰρ φησιν ὄρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ π(ατέ)ρες σου²⁾. διὸ δὴ φροντίς ἡμῖν ἄειποτε γίνε(αι) κατ' ὀφειλὴν ἀπαραίτητον ἐπανορθοῦν, καὶ ἐπαν-ἀγειν ἐπὶ τὸ ἔϋθετον εἶτι ἐπαῖδον ὀφθεῖς ποτὲ τῇ Ἱερᾷ ἐκκλησιαστικῇ θεσμοθεσίᾳ τὴν κανονικὴν συγχέον ἀκριβείαν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἀννῆχθη, καὶ ἐδηλοποιήθη ἡμῖν διὰ γράμματος τοῦ πν(ευμα)τικοῦ ποιμεν^{ος}, καὶ ἀρχιερέ^{ως} ἡμῶν Θεοφιλεστ(α)του ἀρχιεπισκόπ^{ου} Ἀνδρου ἐν ἀγίῳ πν(εύμα)τι ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ, καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν μετριο²⁾τητος κύρ Ἰωάσαφ, ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν νῆσον Ἀνδρον ἐγγὺς τοῦ λεγομέν^{ου} παλατι^{ου} ἐν τῷ Κάστρῳ κεῖται ἐκκλησία, ἐπονομαζομένη τῆς Ζωοδόχ^{ου} Πηγῆς, ἣτις ἀνέκαθεν ἥσα ἐνοριακὴ τῆς ῥηθείσης ἀρχιεπισκοπῆς Ἀνδρου, πρὸ χρόνων ἡδὴ τινῶν δηλαδὴ κ(α)τ(ὰ) τὸ: αψιβον σ(ωτή)ριον

1) Πρόκειται περὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Θεοδοσίου τοῦ Β' κατὰ σειράν.

2) Παροιμιῶν κεφ. ΚΒ'. 28.

ἔτος ἀνετέθη ὑπὸ τῶν προεστώτων χριστιανῶν τῆς αὐτῆς νήσου γνώμη καὶ τοῦ τότε ἀρχιερατεύοντος ἐν αὐτοῖς μακαρίου Ἀθανασί^υ, καὶ ἀφιερώθη τῷ Παναγίῳ καὶ Ζωοδόχῳ Τάφῳ ἐπὶ τῷ εἶναι μέν, καὶ λέγεσθαι μετόχιον αὐτοῦ, μνημονεύεσθαι δὲ ἐν αὐτῷ τὸν κατὰ τόπον ἀρχιερέα, ὁφείλον παρέχειν αὐτῷ κηρᾶ λίτρας δύο κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ κατὰ τόπον γενομένου τότε γράμματος, κατεστρωμέν^υ ὄντος ἐν τῷ κώδικι τῆς αὐτῆς ἀρχιεπισκοπῆς, οὗτινος τὸ ἴσον ἐξενεχθὲν ἀπεκομίσθη καὶ ἐνεφανίσθη ἡμῖν ἤδη. ἔκτοτε μὲν οὖν διετέλεσε τὸ αὐτὸ μετόχιον ἐκτός τῆς περὶ αὐτοῦ ἐνορίας ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Παναγί^υ καὶ Ζωοδόχου Τάφ^υ, διοικούμενον ὑπὸ τῶν στελλομένων ἐκεῖσε ἀγιοταφитῶν π(ατέ)ρων. πρὸ ὀλίγου δὲ ἤδη καιροῦ ἀνηρέθη παραλόγως τὸ κανονικὸν μνημόσυνον τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέ(ως) ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ εὐρισκομέν(ων) π(ατέ)ρων, παρεκτροπὴν οὐκ οἶδαμεν ὅπως τοῦ καθήκοντος ποιουμέν(ων), καὶ ἀπ' ἐναντίας φερομέν(ων), οὐ μόνον ταῖς περιεχομέναις συνθηκαῖς ἐν τῷ προειρημένῳ τῆς ἀφιερώσεως γράμματι, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτῇ τῇ κανονικῇ θεσμοθεσίᾳ διενεργουμένη κατὰ πάντα τόπον, καὶ φυλαττομένη ἀπαραβάτως περὶ τὰ ἀπανταχοῦ μετόχια, ζητῶς γὰρ ἀναδιδάσκουσι κανονικά καὶ συνοδικὰ ἐντάλματα, καὶ ἀρχαῖα ὑπομνήματα τ(ῶν) αἰοιδήμων π(ατ)ριαρχῶν, ὡς ἔνθα οὐ κατεβλήθη σ(αυ)ροπήγιον ὁ κατὰ χώραν ἀρχιερεὺς ἐκεῖσε ἐξουσιάσει, κἄν προάστειον ἢ μοναστηρι^υ, κἄν μετόχιον, κἄν οἶκος εὐκτηριος, καὶ αὐτοῦ ἔσται ἀναφορὰ, ἢ σφραγίς, ἢ ἐξέτασις, καὶ ἢ πρόοδος τῶν κανονικῶν, αἱ χειροτονίαι, καὶ εἴτι προνόμιον ἀρχιερατικόν. τῆς οὖν ὑποθέσεως ταύτης προβληθείσης ἐπὶ συνόδου, ἀπεφάνθη ἐπικυρωθῆναι τὰς εἰρημένας ἐγγράφους συνθήκας, ἐφ' αἷς ἐγένετο καὶ ἀφιέρωσις τοῦ αὐτοῦ μετοχι^υ, καὶ τοῦ λοιποῦ κρατεῖν καὶ ἐν αὐτῷ μετοχίῳ τὸ κανονικόν ἔθος τοῦ μνημοσύ^ν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως. ὁθεν γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέ(ων), καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πν(εύματι) ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν, καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τῶν εἰρημένων συνθηκῶν, ἐφ' αἷς ἀνετέθη τὸ αὐτὸ μετόχιον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς εἰς τὸν Πανάγιον καὶ Ζωοδόχον Τάφον, διατηρουμένων ἀπαραβάτως, ὁφείλοντες οἱ κατὰ καιροὺς διάγοντες ἐν τῷ αὐτῷ μετοχίῳ ἀγιοταφίται π(ατέ)ρες μνημονεύειν ἐν αὐτῷ ἀεννάως μόνον τοῦ κανονικοῦ ὀνόματος τοῦ κ(α)^τ(ἀ) τόπον ἀρχιερέως, τοῦ τε ἡδὴ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπ^υ Ἀνδρ^υ, καὶ συναδελφῶ ἡμῶν ἀγαπητοῦ κ^υρ Ἰωάσαφ, καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἀρχιερατευόντων παρέχειν τε αὐτῷ τὸν διατεταγμένον κηρὸν λίτρας φαμέν δύο, καὶ δεικνύειν τὴν προσήκουσαν ὑποταγὴν καὶ εὐπειδίαν, ὡς κατὰ τόπον ἀρχιερεῖ, καὶ πν(ευμα)τικῷ προστάτῃ· ὅς

δ' ἂν καὶ ὁποῖος τῶν ἐν τῷ ῥηθέντι μετοχίῳ ἁγιοταφитῶν π(ατέ)ρων
 τολμήσῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τό ἐξῆς ἀνελεῖν αὐθαδῶς, καὶ ἀνυποστόλως
 τό κανονικόν μνημόσυνον τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, καὶ διαστρέψας
 περὶ τὴν χορηγί(αν) τοῦ διατεταγμέν⁸ ἐτησί³ κηροῦ, ἢ ἄλλως πῶς ἀντι-
 βῆναι τοῖς ἀνήκουσι τῷ κατὰ τόπον ἀρχιερεῖ κανονικοῖς δικαίοις, ὁ
 τοιοῦτος ὡς ἀλαζών καὶ καταφρονητής τῶν κανονικῶν διατάξεων, ἀργός
 μένῃ πάσης Ἱεροπραξίας, καὶ ἐστερημένος παντός ἐκκλησιαστικοῦ εἰσο-
 δήματος, καὶ δικαιώματος, παρ' οὐδενός συμφοροῦμενος, ἢ συλλειτουργέ-
 μενος, καταφρονῶν δέ τῆς ἀργίας καὶ ἀφωρισμένος ὑπάρχῃ ἀπὸ Θεοῦ
 κυρί³ παντοκράτορος, καὶ καθηραμένος, καὶ ἀσυνγώρητος, καὶ μετὰ
 θάνατον ἄλντος, καὶ τυμπανιαῖος, καὶ πάσαις ταῖς π(ατ)ριαρχικαῖς καὶ
 ζωοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος, καὶ πρόσωπον Θεοῦ οὐ μὴ ἴδοι. ὅθεν εἰς
 διηνεκῇ ἔνδειξι, καὶ ἀσφάλειαν τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως ταύτης,
 ἐγένετο καὶ τό παρὸν ἡμέτερον π(ατ)ριαρχικόν, καὶ συνοδικόν βεβαιω-
 τήριον γράμμα, καταστρωθέν κἂν τῷ Ἱερῷ κώδικι τῆς τοῦ Χ(ριστο)ῦ
 μεγάλης ἐκκλησίας. καὶ ἐπεβραβεύθη τῇ ῥηθείᾳ ἀρχιεπισκοπῇ Ἀνδρόν: ~
 αἴψω:

Ἐν μηνὶ μαρ: | Ἰν(δικτιῶν)^{ος} γ'ης"

Μεθ' ὃ ἔπονται αἱ ἐξῆς ὑπογραφαί:

- + Κυζήκου Γεράσιμος: ~
- + Νικομηδείας Νικηφόρος: ~
- + Νικαίας Ἀνθιμος: ~
- + Χαλκηδόνης Παρθένιος: ~
- + Δέρκων Διονύσιος: ~
- + Τορνόβου Καλλίνικος: ~
- + Προύσης Μελέτιος: ~
- + Φιλιππουπόλεως Σαμουήλ: ~
- + Σμύρνης Προκόπιος: ~
- + Δρύστρας Παρθένιος: ~
- + Βυζίης Γεράσιμος: ~
- + Γάνου καὶ Χώρας Παῖσιος: ~
- + Βοδενῶν Γερμανός: ~
- + Τιβερίουπόλεως Ἀνανίας: ~
- + Στίπιου Φιλάρετος: ~
- + Σαμακωβίου Νέοφυτος: ~
- + Μογλενῶν Γεδεών: ~

26. Πράξις καθ' ἣν ὁ ἱερεὺς Δημήτριος Μπούμπουρης, ἐξ

Ἰαλαμανία¹⁾), ἀποφασίσας νὰ ἀσπασθῇ τὴν μοναδικὴν πολιτείαν καταλίπει τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἐκκλησίαν, σπίτια κλ. τῷ νίῳ του Γιαννάκη ὑποχρεουμένῳ νὰ πληρώσῃ τὰ ὅσα ὀφείλει ὁ πατήρ του καὶ νὰ συντηρῇ διὰ βίου τὴν ἀδελφήν του. Φέρει χρονολογίαν 1740, τὴν μονοκονδυλιὰν τοῦ Ἄνδρου Ἰωάσαφ (χάριν ἐπιβεβαιώσεως τῆς μεταγραφῆς) καὶ τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἐξῆς μαρτύρων: „Δημήτρης Ἀβιολέτης“, „Κυριακὸς Μπουραζέτης“, „Μιχάλης Καῖρης“.

27. Πρᾶξις δι' ἧς κανονίζονται τὰ κατὰ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Γεώργη καὶ Δημήτρη Μπούμπουρου, ἱερέων, ὡς πρὸς τὴν πατρικὴν αὐτῶν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τὴν εὐρισκομένην ἐν Ἰαλαμανίᾳ. Φέρει ἡ πρᾶξις χρονολογίαν $\overline{\alpha\psi\omega}$: ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ κθ^η· ὑπογράφονται δὲ οἱ ἐξῆς:

„π^α [= παπα] Νικόλαος Πρωτοπαπᾶς τοῦ Ἄνω Κάστρου“,

„χωρεπίσκοπος [= χωρεπίσκοπος] Ἄνω Κάστρου“,

„+ π^α Γεωργάκης Κουμαριανὸς“,

„+ παπᾶ Νικολὸς Κουμαριανὸς“,

„+ παπᾶ Σταματέλος Γουρλιαμῆς“,

„+ παπᾶ Ἀντώνης Μπούμπουρος“,

„+ παπᾶ Νικολὸς Μαργαρίωτης“,

„+ παπᾶ Ἀντώνης Καλογρηδης“,

„+ παπᾶ Ἰωάννης Καλογρηδης“,

„+ παπᾶ Ἰωάννης Χλωρὸς“,

„+ παπᾶ Ἀνδρέας Γονέος“,

„+ παπᾶ Γεωργάκης Καλογρηδης“,

„Μιχάλης Καῖρης“,

„Δινάρδος Καῖρης“,

„Μιχάλης Μπίστης“,

„Δημήτριος Μπίστης“,

„Λεονάρδος Καμπανάκης“,

„Θεόδωρος Νταπόντες“,

„Δινάρδος Ντελαγραμμάτικας“,

„Νικόλαος Δημητρίου Μπίστη“,

„Περάκης Καμπάνης“,

„Γεώργιος Καμπάνης“,

„Νικόλαος Καμπάνης“,

„Γιαννάκης Ντελαγραμμάτικας“.

1) Χωρίον τοῦ δήμου Κορθίου.

28. Πρᾶξις, ὑπὸ χρονολογίαν ἀποδῶ κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, δι' ἧς ὁ Ἄνδρου μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐντιμωτάτων κληρικῶν, ὑπογραφομένων, ἀποφαίνεται ἐρειδόμενος ἐπὶ προσαχθέντων ἐπισήμων γραμμάτων, ἵνα τὸ ἥμισυ τῆς ἐκκλησίας τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐπομαζομένης Νοτική(·), ἐν τῷ χωρίῳ Καπαριὰ¹⁾ ἀνήκη μετὰ πάντων τῶν ἡμίσεων κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτῆς, κινητῶν καὶ ἀκινήτων, καὶ ὅσων ἂν προσκτήσῃται, ἀνήκη ὡς ἴδιον κτῆμα ἀναφαίρετον καὶ ἀναπόσπαστον τῷ ἱερεὶ Δημητρίῳ Ξένῳ, ὅστις πολιτευόμενος κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας τοῦ ἰδίου ἐπαγγέλματος καὶ ἱεροπραγῶν νομίμως ἐν αὐτῇ θέλει καρποῦσθαι ἀνενοχλήτως πάντα τὰ ἀνήκοντα αὐτῇ ἐκκλησιαστικά δικαιώματα, ὑποχρεούμενος ἅμα νὰ ἐπιδίδῃ ἀδιαλείπτως καθ' ἕκαστον ἔτος τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἄνδρου μίαν λίτραν κηροῦ „εἰς ὀνομασίαν τέλους“.

29. Πρᾶξις χρονολογούμενη: ἀποδῶ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, καταστρωθεῖσα ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς ἐπαρχίας Ἄνδρου αἰτήσῃ τοῦ Ἱερέως Ἰωάννου Πέρου ἀπὸ χωρίου Ἀριὰ²⁾ προκειμένου περὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου „εἰς Ἀπροβάτου“, ὃν δι' ἰδίων ἐξόδων ἀνήγειρεν ὁ μακαρίτης θεὸς αὐτοῦ Νικολὸς Πέρος. Διὰ τῆς πράξεως ταύτης ἀποφαίνεται ὁ Ἄνδρου, ὅστις δὲν ὑποσημειοῦται, ἵνα „ἡ εἰρημένη ἐκκλησία τοῦ Θεολόγου κειμένη εἰς Ἀπροβάτου εἰς τὸ ἐξῆς εἴη καὶ λέγῃται παρεκλήσιον ἀναπόσπαστον τοῦ ἀνωθεν πᾶ [= παπᾶ] Ἰωάννου Πέρου, ἔχοντος ἄδειαν ἱερουργεῖν ἐν αὐτῷ καὶ πανήγυριν συγκροτεῖν κατ' ἔτος κατὰ τὴν πρώτην συνήθειαν τῇ κς³⁾: τῇ Σεπτεμβρίᾳ παρ' οὐδενός ἐνοχλουμένου ἢ ἐμποδιζομένου, ὁφείλει δὲ ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία διδόναι τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον πρὸς τὴν „Ἀρχιεπισκοπὴν Ἄνδρου“ κηροῦ ἀνὰ λίτραν μίαν εἰς ὀνομασίαν τέλους“.

30. Πρᾶξις ὑπὸ χρονολογίαν: ἀπρ' Σεπτεμβρίου κγ', δι' ἧς κανονίζονται τὰ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ ἱερομονάχου Γερασίμου καὶ τῆς θείας αὐτοῦ Γεωργίνας, θυγατρὸς τοῦ ποτὲ Ἱερέως Ἱερωνύμου Γκίξη σχετικῶς πρὸς „ἕνα μερίδιον ἀπὸ τὸν ἡμισὴ τῆς ἐν Σύρῳ“ κειμένης „ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου“. Ἐν τῇ πράξει ταύτῃ ὑπογράφονται: „Γεράσιμος Ἱερομόναχος Πολυκράτης...“, „Ἀρχιμανδρῆτης Ἄνδρου εἰς πρὸς ὡπον τῆς μητροῦς μου“.

31. (Φ. 104α). Πρᾶξις³⁾ ἔχουσα ἐν πλήρει ἀντιγράφῳ ὡς ἐξῆς:

1) Τοῦ δήμου Κορθίου.

2) Ἰδὲ ὅσα περὶ τούτου ἐσημειώσαμεν ἐν „Byzantinische Zeitschrift“, τόμ. ΙΖ (1908), σελ. 106.

3) Ἡ πρᾶξις αὕτη καὶ αἱ ἐπόμεναι ἀποτελοῦσι σπουδαίας συμβολὰς εἰς τὴν

„Τὰ ἐπαινετά, κοινωφελῇ καὶ θεάρεστα ἔργα, εἰς τό νά συγκροτη-
θῶσι, στερεωθῶσι, καὶ μείνωσι | πολυχρόνια, ἔχου βέβαια χρειαὶ καὶ
κόπῃ πολλῇ, καὶ συνεργίας, καὶ δαπάνης χρημάτων, | καὶ ἅμα ἐπιμε-
λείας διηγεῖς εἰς τό νά διαφυλάττωνται, καὶ ἐνεργῶνται διὰ παντός·
κοινοφελέςατον δὴ, καὶ τὰ μάλιστα θεάρεστον ἔργον ἀδεται κ(αί), ὁμολο-
γεῖται παρὰ πάντων ἡ | παιδεία, καὶ μάθησις. Ἐπειδὴ τοίνυν κ(αί) ἐν
τῇ ἡμετέρᾳ ταύτῃ νήσῳ Ἄνδρῳ, ἐπὶ τῆς | ἀρχιερατείας τοῦ πρὸ ἡμῶν
μακαρίτου Ἰωάσαφ, κοινῇ βουλῇ, συνῆς μὲν, θ(εο)ῦ εὐδοκῆντος, σχο-
λεῖον ἑλληνικῶν μαθημάτων, ἀτελῶς ὅμως, καὶ ἀζηρίκτως, ὥσάν ὅπου
ὁ μισθός τῆς διδασκάλῃς ἔπρεπε νά συνάγεται, καὶ ὡς εἰπεῖν νά φορολο-
γῇται κατ' ἔτος, ἀπὸ πάντων, ἐνός ἐκάς^α τῶν | κατοικούντων ἐν τῇ
νήσῳ, μέ μεγάλην δυστροπείαν, καὶ δυσαρῆσκειαν τῶν περισσοτέρων, |
ἐκ τοῦ ὁποίου τέτε, ἐξ ἀνάγκης, ἐντός ὀλίγῃς, ἔπρεπε νά παύσῃ τό
ἐπωφελές τοῦτο ἔργον, τίςτε χάριν ἡ ταπεινότης ἡ ἐμὴ φοβούμενη τὸν
ἐπαπειλούμενον τοῦτον κίνδυνον, ἐν μεγίσταις φρον|τίσιν ἐτύγχανε, ζη-
τούσα τρόπον παντοτινῆς συστάσεως, καὶ διαμονῆς τοῦ σχολείου, καὶ
ἅμα δεο|μένη τῆς πόρον τοῖς ἀπόροις διδόντος θεῶ, ὅπως δῶ καὶ ἡμῖν
τρόπον διορθώσεως, καὶ | θεραπείας· ἀλλὰ δόξα τῇ ἀρρέτῃ, καὶ παν-
σόφῳ αὐτῇ προνοίᾳ, ὅς ἐπήκουσε τῆς δεή|σεως ἡμῶν, καὶ οὐκ ἐγκα-
τέλιπεν ἡμᾶς εἰς τέλος· ἐν αἷς γὰρ ἡμέραις ἐκινδύνεον τὰ τῆς [σχολείου] |
ἀνελπίστως ἔπεμψεν εἰς ἡμᾶς συνεργόν κραταιόν, τὸν θερμὸν ζηλωτὴν περὶ
τὰ τοιαῦτα, τὸν εὐσπλαχνικώτατον, καὶ χριστιανικώτατον, τὸν ἐνδοξότατον
φῆμι ἄρ' ἔχοντα, καὶ διερμηνευτὴν τοῦ σόλ^α τῆς κραταιᾶς βασιλείας, κύριον
κύριον Νικολάκην Μαυρογένην¹⁾, τό ἐγκαλλώπισμα καὶ καύχημα
ἀπασῶν τῶν νήσων· ὅστις ἡ ἐνδοξότης, ἀφ' οὗ ἤκουσε παρὰ τῆς
ἐμῆς ταπεινότητος τὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, θειῶ ζήλῳ κινηθεῖσα, προσ-
τρέξαντος | εἰς τοῦτο τὴν ἐνδοξότητά του, καὶ τοῦ συζηλωτοῦ πρὸς τὰ

ἱστορίαν τῶν σχολείων τῆς Ἄνδρου, περὶ ὧν ἰδὲ προχείρως τὰ κείμενα παρὰ
Ματθαίῳ Παρανίκα, Σχεδιάσμα περὶ τῆς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἔθνει κατα-
στάσεως τῶν γραμμάτων... (Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1867), σελ. 174—175, καὶ
Α. Μηλιαράκη, Ἄνδρος-Κέως, σελ. 53 κ. ἐ., 158 κ. ἐ. — Σιγίλλιον περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ
διδασκάλου Σαμουὴλ ἰδρυθέντων ἐν Ἄνδρῳ σχολείων, ἀπολυθὲν ὑπὸ τοῦ πατριάρ-
χου Κυρίλλου 5' καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου, μηνὸς Μαΐου 1818, ἰδὲ παρὰ Η. Η. Со-
коловъ, Константинопольская церковь въ XIX вѣкѣ. Тόμ. Α'. Ἐν Περου-
πόλει 1904, σελ. 67—69 (τῶν Прпложенія), ἀριθ. XC. — Διεξοδικὰς ἀνακρινάσεις
περὶ τῶν σχολείων Ἄνδρου προαναγγέλλει διὰ τῶν „Νησιωτικῶν“ ὁ περὶ τὰ
Ἄνδρια Μαν ἐμπερίως ἔχων ἱστοριοδίφης κ. Ἰωάννης Βογιατζίδης.

1) Τὰ ἐνταῦθα καὶ κατωτέρω κείμενα περὶ Νικολάου Μαυρογένη προσ-
τεθῆσαν ἐν καιρῷ εἰς νέαν ἔκδοσιν τοῦ διτόμου βιβλίου τοῦ Th. Blancard,
Les Maurogéné, histoire d'Orient (de 1700 à nos jours). Ὡσαύτως προστεθῆσαν
τὰ παρὰ Η. Η. Соколовъ, ἔνθ' ἀνωτέρω σελ. 95 (τοῦ Прпложенія), ἀριθ. XXXVIII,
καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ ἀνακινωθέντα ἐν „Βυζαντίδι“, τόμ. Α' (1909), σελ. 236ξ, 319.

τοιαῦτα παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη, καὶ | οἰκουμενικοῦ πατριάρχ¹
 κυρίε Σωφρονι¹), συνέλευσιν ἐποιήσατο ἀπάντων τῶν ἐν τῇ νήσῳ
 τιμω|τάτων ἀρχόντων, κ(αί) ὁσιωτάτων καθηγουμέν(ων) τῶν τριῶν μο-
 ναστηρίων. καὶ δὴ προτροπῇ, καὶ συ|νεργίᾳ τῆς τε ἐνδοξότητός τε, καὶ
 τῆς ἐμῆς ταπεινότητος, ἀπάντων ὁμᾶ συναινέσαντων, ἐπὶ σύ|σσει, καὶ
 διαμονῇ τῆς σχολαί² ἐγένετο συνεισφορά, καὶ καταβολὴ χρημάτων διὰ
 κατασί|χε | κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐκάς² δυνάμεως, εἰς τὴν ὁποίαν τάυτην
 συνεισφορὰν ἐποίησεν ἀρχὴν | ἀγαθὴν ἐξ ἰδίας αὐτῆς καλοκαγαθίας, ὁ
 ἐνδοξότατος ἀρχων δραγαμάνος, (τὸν ὁποῖον εἶθε | ὁ ἅγιος θ(εός) πολυ-
 χρονίζοι, καὶ διαφυλάττοι ἐκτὸς παντὸς ἀνιερῆς συναντήματος διὰ τε τ'
 ἄλ|λα, καὶ διὰ τῆς) συνήχθησαν δὲ ἐξ ἀπάντων γρόσια τὸν ἀριθμὸν
 χιλιάδες τρεῖς, | καὶ ἑξακόσια τριάντα πέντε. ἅτινα εὐρέθη εὐλογον νὰ
 δοθῶσι δανειακῶς εἰς πρὸ|σωπα σίγγρα, ὥστε ὅπῃ ὁ ἐξ αὐτῶν ἀποτι-
 κτόμενος τόκος νὰ δίδωται κατ' ἔτος τῷ κατὰ | καιρὸς εὐρισκομένῳ δι-
 δασκάλῳ· ὅ,τι δὲ ἤθελε περισσεύῃ, ἢ νὰ ἐξοδεύεται εἰς ἄλ|λα χρειώδη
 ἔξοδα τῆς σχολαίς, ἢ νὰ φυλάττεται πρὸς αὐξήσιν, καὶ περισσοτέραν
 ἐπίδο|σιν αὐτῆς· ἐπειδὴ δέ, καθὼς προεῖπομεν, τὰ τοιαῦτα καλὰ, ἀφ' ὧ
 συσῶσι, χρειάζονται | φροντίδα, καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὸ καὶ νὰ διαμένωσιν
 ἐν καλῇ καταστάσει, τέτρε χάριν διω|ρίσθησαν καὶ ἐπίτροποι ἐκ μὲν τῆς
 Κάτω Κάσρης ὁ σιὸρ Πέτρος Κατρης, σιὸρ Δημή|τριος Καμ-
 πάνης, σιὸρ Ἀνγουστανῆς Δαπόντες, σιὸρ Φραντζεσκάκης
 Ντέλλα Γραμματικάς || (Φ·104β) ἐκ δὲ τῆς Ἐπάνω ὁ σιὸρ
 Λεονάρδος Καμπανῆς²), καὶ σιὸρ Νικόλαος Καμπάνης,
 οἵτι|νες ὀφείλουσι νὰ παραλαμβάνωσι τὰ διάφορα τῶν ἄσπρων, καὶ
 νὰ δίδωσι τῷ διδασκάλῳ ἐν τοῖς διωρισμένοις καιροῖς τὸν μισθόν·
 νὰ φροντίζωσι, καὶ ἐπιμελῶνται διὰ τὴν | σύσασιν, αὐξήσιν, καὶ
 κατὰ πάντα προκοπὴν τῆς σχολαίς, καὶ τελειωμέν² τῆς χρόν², ἀφ' ἧ
 ἤθελαν δώση λογαριασμόν, νὰ ἀλλάσσων²(αι), καὶ εἰς τὸν τόπον
 αὐτῶν νὰ ἐκλέγων²(αι) ἄλ|λοι· ἀπάντων δὲ τέτων τῶν ἐπιτρόπων τῶν
 τε κατὰ καιρὸς διοριζομένων, καὶ τῶν | προσεσημειωμένων, ἀπὸ κοινῆς
 ἡμετέρας παρακαλέσεως, ἀνεδέξατο τὸ βάρος, νὰ εἶναι | καὶ νὰ λέγεται
 κορυφαῖος, καὶ επιτηρητής, δεφένδωρ, καὶ ὑπέρμαχος, ὁ πανευγενέστατος,
 καὶ ἐνδοξότατος ἀρχων δραγαμάνος. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν, βεβαίωσιν, καὶ
 διηνεκὴ μνη|μην ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἐπιβεβαιωθὲν παρὰ τῆς ἐμῆς τα-
 πεινότητος, καὶ τῆς αὐτῆς ἐνδοξότητος, καὶ ἐξῆς ἀπάντων τῶν τιμωτάτων
 ἀρχόντων, κατασρωθὲν καὶ ἐν τῷ κώδικι τῆς ἡ|μετέρας ἀγιοτάτης ἀρχι-

1) Πρόκειται περὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Σωφρονίου Β'.

2) Κατ' ἀρχαίς: καμπάναρης

ἐπισκοπῆς, ἐν τῷ ὁποίῳ κατεγράφησαν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δεδο|κόντων,
συνάμα τῇ ποσότητι τῶν δεδομένων ἄσπρων. < ἁψος^ω Ἰερν^β ἰγ^η:“

32. (Φ. 104β). Πρᾶξις ἔχουσα ἐν πλήρει ἀντιγράφῳ ὡς ἔπεται :

„+ ἁψος Σεπτεμβρί^α ἁ^η: ἔστειλεν ὁ ἐνδοξότατος ἄρχον δραγουμά-
νος ἐνταῦθα | τὸν εὐγενέστατον ἄρχοντα σιόρ Ζα φ ε ι ρ ἄ κ η ν Μ ἁ τ ζ α ν
Σιφναῖον διὰ νὰ συναχθῶσι τὰ ἄνω | γεγραμμένα ἅπρα τοῦ σχολείου
ὥσάν ὅπου πέρυσι καταγραφὴ μόνον ἐγένετο καὶ | ὑπόσχεσις ἀφ' ἐνὸς
ἐκάστου δι' ὁμολογί(ας), οὐμὴν δὲ καὶ καταμέτρησις, καὶ ἐξόφλησις· μετα|
πεμφθέντες οὖν ἕκαστος ἐντὸς τῆς ἡμετέρας ἀρχιεπισκοπῆς δέδωκεν
ἕκαστος τὸ | ὅπερ ἐγράφη πάρνος, καὶ ἐξώφλησεν ὁ μὲν ἄρχων δραγου-
μάνος γρ(όσια)

250

ὁ δὲ πανιερώτατος δεσπότης ἅγιος Ἄνδρον . . γρ. 100

Μιχαλάκης Καίρης . . γρ. 100

Χατζῆ Κοντύλης Νικό-
λαος γρ. 100

Μιχαήλ Λορέντζου
Καίρη γρ. 100

Ἀλέξανδρος Καμπάνης γρ. 60

Νικόλαος Κοττάκης . γρ. 60

Ἀντώνιος Κοττάκης . γρ. 50

Νικόλαος Ἀθανασίου . γρ. 60

Μιχαήλ Γεωργί Καίρη γρ. 50

Πέτρος Καίρη γρ. 40

Χήρα Ντζάνη Καίρη . γρ. 30

Χήρα Γάσπαρη Καίρη . γρ. 40

Λεονάρδος Καίρης . . γρ. 30

Λεονάρδος Λορέντζου

Καίρη γρ. 20

420

670

|| (Φ. 105α.)

Νικόλαος Καίρης . . γρ. 20

Νικόλαος Ἀλεξάνδρου

Καίρη γρ. 30

Νικόλαος Ἰωάννου

Πέτρος Καίρης ἀπό

Καίρη γρ. 20

Λάμυρα¹⁾. γρ. 40

Λεονάρδος Νέρης . γρ. 10

Νικόλαος Καμπάνης γρ. 20

Μιχαήλ Καμπάνης . γρ. 40

Σταματέλλος Καμπάνης γρ. 20

Γεώργιος Καμπανάκης γρ. 20

Γεώργιος Σπυρίδος γρ. 20

Δημήτριος Κυριακός γρ. 10

Λεονάρδος Κωσταν-
τάκης γρ. 20

Νικόλαος Λιγίζος . γρ. 30

Σταματέλλος Μπίστης γρ. 60

Μιχαήλ Μπίστης . γρ. 60

<μιχαήλ μπίστης> μὲ
ἐ^ε χηρ^α Ντιλμπέραι^{να} 2) . γρ. 10

1) Χωρίον τοῦ δήμου Ἄνδρον.

2) Τὰ ἐν τῷ διαστίχῳ γράμματα ἐκ διορθώσεως.

Γιαννάκης Μπίστης γρ. 40	Γιαννάκης Ντζόρντζης γρ. 20
Σταματέλλος Ἀλεξάνδρου Μπίστης . . . γρ. 50	Δημήτριος Νέρης . γρ. 15
Ντζάννες Ἀγαδάκης γρ. 15	Δημήτριος Καμπάνης . γρ. 100
Φραντζέσκα Ντέλλα	Δημήτριος Ντέλλα
Γραμμάτικα . . . γρ. 15	Γραμμάτικα . . . γρ. 20
Δημήτριος Πολέμης γρ. 40	Λεονάρδος Πολέμης γρ. 100
Νικόλαος Ντιλμπέρης γρ. 20	Μιχαήλ Ἰωάννου Πολέμης γρ. 15
Χήρα Λεονάρδου	Βασίλης Καίρης . . γρ. 20
Μπίστη γρ. 20	Νικόλαος Κοττάκης γρ. 60
Μιχάλης Καίρης Πίκλα γρ. 30	Ἀντώνιος Κοττάκης γρ. 30
Φραντζέσκος Κοττάκης γρ. 30	Λεονάρδος Μπίστης γρ. 40
Ἐλευθέρης Καρυστινός γρ. 40	Χρυσῆς Καμπανάκης . γρ. 20
Ἀνδρέας Ντέλλα Γραμμάτικα γρ. 40	Ντζάνες Παρόδος . γρ. 20
Αὔγουστῆς Ταπόντες . γρ. 60	Νικόλαος Μπίστης . γρ. 60
Χήρα Μιχαήλ Καίρη . γρ. 20	Στρατῆς Καμπανάκης . γρ. 30
Λεονάρδος Καρκάτζης γρ. 20	Αὔγουστῆς Ἰωάννου
Γιαννάκης Τζάμης . γρ. 15	Ταπόντε γρ. 25
Μιχαήλ Νέρη . . . γρ. 10	Δημήτριος Καρκάτζης γρ. 10
Ἀντώνης Σπυρίδης γρ. 20	Φραντζέσκος Ντέλλα
Χήρα Λεονάρδου Κυριακοῦ γρ. 15	Γραμμάτικας με τόν ἀνεπιόν του γρ. 80
Χήρα Αὔγουστῆ Ταπόντε γρ. 15	Νικόλαος Σουμαρίπας γρ. 10
725	895
τό μοναστήριον τῆς Ἀγίας γρ. 100	τό μοναστήριον τῆς Παν-αχράντου γρ. 100
τοῦ Ἀγίου Νικολάου γρ. 50	Νικόλαος Καμπάνης γρ. 50
χήρα Κρισέντζιου . γρ. 10	Στάθης Καμπάνης . γρ. 40
Δημήτριος Γεωργί ⁸	
Καμπάνης γρ. 60	
945	1085

|| (Φ. 105β).

Γιαννάκης Ντέλλα
Γραμμάτικα . . . γρ. 20

Λεονάρδος Γρόσσος γρ. 10

Ἀντώνιος Καμπάνης γρ. 20	Σταματέλλος Βλαστός γρ. 20
Μιχάλης Θολερός . γρ. 10	Γιαννάκης Μιχάλη
	Κατρη γρ. 10
Θεόδωρος Ταπόντες γρ. 10	Πέτρος Κατρης . . γρ. 40
Πέτρος Λεονάρδου . γρ. 10	Λεονάρδος Καμπανά-
	κης με τὸν υἱὸν του . γρ. 100
Μιχαήλ Μπίστης . . γρ. 30	Δημήτριος Μπίστης
	με τὸν υἱὸν του . . . γρ. 25
Μιχάλης Ἰωάνν ⁸	Μιχάλης Νικολοῦ
Ντέλλα Γραμματικά γρ. 10	Γραμματικά . . . γρ. 10
Νικόλαος Ἀγαδάκης γρ. 10	Γιαννάκης Ντέλλα
Δημήτριος Σταματέλλου	Γραμματικάς . . γρ. 30
Καμπάνη γρ. 20	

140

1) 235

Ὅταν γίνη τὸ κτήριον τοῦ
σχολείου ὑπόσχομαι Ζα-
φείρης Μάτζας . . γρ. 50

ἅτινα πάντα συμποσοῦνται εἰς γρόσια χιλιάδας τρεῖς καὶ τετρακόσια
ἐννενηκοντα πέντε²⁾), ἐκ τῶν ὁποίων ἐδόθησαν τῷ διδασκάλῳ διὰ δεδου-
λευμένον μισθόν, καὶ διὰ τὸ ἐνοῦν τοῦ σχολείου γρόσια ὀγδοήκοντα
τῶν δὲ λοιπῶν ἐδανείσθησαν δι' ὁμολογιῶν, τῷ

μὲν Νικολᾷ Ἰωάννου

Κοττάκη γρ. 500

τῷ δὲ Φραντζέσκῳ

Ντέλλα Γραμματικά γρ. 300

τῷ δὲ Δημητρίῳ Καμ-

πάνη γρ. 500

τῷ δὲ Νικολᾷ Κοτ-

τάκη γρ. 400

τῷ Πέτρῳ Κατρη . . γρ. 200

τῷ Ἀλεξάνδρῳ Καμ-

πάνη γρ. 250

τῷ σιὸρ Περᾷ . . γρ. 265

2415

1) Τὸ πραγματικὸν ἄθροισμα τῶν τελευταίων εἰσφορῶν εἶναι 245.

2) Κυρίως 3505. Ἰδὲ τὴν ἀμέσως προηγουμένην ἐποσημείωσιν.

τῷ πανιερωτάτῳ δεσπότη
 ἐδόθησαν | δι' αὐλικῆς
 ὁμολογίας γρ. 1000
 3415

διωρίσθησαν δὲ καὶ ἐπίτροπος κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ὁ σιὸρ Νικόλαος Κοττάκης, | σιὸρ Σταματέλλος Μπίστης, σιὸρ Μιχαήλ Καμπάνης, σιὸρ Λεονάρδος Μπίστης, σιὸρ | Πέτρος Καῖρης, καὶ Δημήτριος Καμπάνης, εἰς τῶν ὁποίων τὰς χεῖρας ἐδόθησαν καὶ | αἱ ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω ἄσπρων τοῦ σχολείου.“

33. (Φ. 106^α). Πρᾶξις ἔχουσα ἐν πιστῷ ἀντιγράφῳ ὧδε:
 „1777 Σεπτεμβρίου 10·

ἔλαβα ὁμολογίας του σχολίου — ὡσα συμποσοῦτε τρις χίλιαδες τετρακοσια δεκα|πεντε γροσια νουμερ· 3415 βουλομενες με της βουλές του επιτροπο του πα|ρελθοντος χρονου καὶ ης ἀποδιξιν ηπογραφομε καὶ ιδιοχιρος μου: καὶ ι κατοθεν |

Πετρος Καῖρις ἔλαβα τις ὁμολογιες
 Ζαφείρης Μάτζας καὶ βεκέλης τοῦ ἄρχοντος ¹⁾ μάρτυς
 Δημήτριος Καμπάνης μαρτηρῶ: ~
 Νικολαος Καμπάνις μαρτιρο =
 Φραντζεσκος Ντελλα Γραματικας μαρτιρο =“

34. (Φ. 106^α). Πρᾶξις ἔχουσα ἐν πλήρει ἀντιγράφῳ ὧδε:

ⴁⴂⴃⴄ
 „αψοη: σεπτεμβρ¹⁸ α'": διωρίσθησαν κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐπίτροποι τοῦ σχολείου ὁ σιὸρ Μιχαήλ Καῦρη Γεωργί³, ὁ σιὸρ Νικόλαος Καμπάνης, κύρ Λεονάρδος Ῥοῖδη, καὶ σιὸρ Λορέντζος Πολέμη.“

35. (Φ. 111^β). Πρᾶξις ἔχουσα ἐν πλήρει ἀντιγράφῳ ὡς ἐξῆς:

„αψπγ κατὰ μήνα αὔγουστον: ἡ καταγραφὴ τῶν ἄπρων τῶν καραβοκυρέων καὶ λοι|πῶν γιμιτζίδων· εἰς βοήθειαν τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου κατ' ὄνομα:

Χατζή Κουτέλης γρ: 30
 Γιάννης Ζαρμπής γρ. 10
 Πετρήσ Πασχάλης Ῥεῖζης γρ. 20
 Δημήτρης Κουτέλης γρ. 15
 Σταματέλλος Κουτέλης . . γρ. 15“

1) Ἦτοι τοῦ μεγάλου δραγουμάνου τῆς Πύλης Νικολάου Μαυρογένους.

36. (Φ. 112β). *Πρᾶξις ἐν πλήρει ἀντιγράφῳ ἔχουσα ὡς ἐξῆς:*

„Εὐλογητός ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐν τριάδι ἁγία ὑπὸ πάντων προσκυνούμενός τε καὶ δοξαζόμενος ὁ πα|τήρ, ὁ υἱός, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, οὗ τῇ χάριτι καὶ συναινέσει τῆς τρισυποστάτου ἀδιαιρέτου ἁγίας | τριάδος ἐσυναίνεσε τὸν ζῆλον καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν διὰ τὴν καλὴν ἀποκατάστασιν τοῦ σχολείου ἡμῶν· | ὅθεν ἀπὸ κοινῆς συσκέψεως γινομένης συνήλθομεν ὅλοι ἡμεῖς οἱ ἄρχοντες εἰς τὴν ἀγιωτάτην | ἀρχιεπισκοπὴν τοῦ πανιερωτάτου καὶ σεβασμωτάτου ἡμῶν δεσπότη τοῦ ἁγίου Ἀνδρου κυρίου | κυρίου Παγκρατίου, λαλήσαντες δὲ πρὸς τὸν εὐγενέστατον ἀρχ.¹⁾ κοτζάμπασην σιὼρ | Δημήτριον Πολέμη, συνομιλοῦντες μὲ ποῖον τρόπον νὰ εὐρωμεν τὸ στερεόν καὶ | παντοτανόν νιζάμι διὰ τὴν εὐκατάστασιν καὶ καλὴν προκοπὴν τῶν παιδίων μας, | καὶ δι’ αἰώνιον μνημόσυνον, καὶ διὰ παντοτανὴν φιλοτιμίαν τῆς πατρίδος μας· | ὅθεν καὶ ἐκ συμφώνου διορίζομεν καὶ ἀποφασίζομεν διὰ νὰ δίδωνται ἀπὸ ὅλου τὸ | κοινὸν τῆς πατρίδος μας γρόσια πεντακόσια κατ’ ἔτος· τὰ ὅποια ἄσπρα νὰ ῥίπτωνται εἰς τὸ γενικὸν τεφτέρι, ἥτοι εἰς τὴν κάσαν τοῦ μαλαγηρίου· καὶ συναζόμενα | αὐτὰ νὰ δίδωνται ἀπὸ τὸν κατὰ καιροὺς <διδασκαλ> κοτζάμπασην· περὶ δὲ τοὺς διορισμένους | ἐπιτρόπους τῆς σχολῆς· καὶ αὐτοὶ πέρνωντας τα νὰ δίδωσι τὸν μισθὸν τοῦ διδασκάλου | ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ σεπτεμβρίου, διὰ νὰ λειψῇ εἰς τὸ ἐξῆς δι’ ὅλου ἡ ἀμέλεια καὶ ἀγανάκτησις τοῦ διδασκάλου· οὕσα λοιπὸν ἀπόφασις τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχοντος κοτζάμπαση | σιὼρ Δημήτριον Πολέμη καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων ἀποφασίζομεν ἐν δυνάμει τῆς | κοινῆς θελήσεως ὅτι τοῦντεῦθεν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἀκολουθῇ τὸ νιζάμι τοῦτο, | δηλ: νὰ ἔχῃ χρέος ἀπαραιτήτων ὁ κατὰ καιροὺς κοτζάμπασης διὰ νὰ δίδῃ εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς | σχολῆς τὰ ἀνωτέρω πεντακόσια γρόσια ἐπὶ τὰ τέλη τοῦ σεπτεμβρίου καὶ διὰ νὰ μὴ | γεννηθῇ (ὃ μὴ γένητο) κἀν ἓνας πειρασμός, ζητῶντας νὰ ἀνατρέψῃ τὰ καλῶς ἀποφασισθέντα ὑπογράφομεν τὸ παρόν μας περνῶντας το καὶ ἐν τῷ κώδικι τῆς ἀρχι|επισκοπῆς πρὸς ἀσφάλειαν τῶν μεταγενεστέρων· ὑποσχόμενοι διὰ νὰ ὑπογράψωμεν· τὸ παρόν μας μὲ ἰδίαν θέλησιν· ἐπιβεβαιοὶ καὶ ὁ σεβασμιώτατος ἡμῶν δεσπότης | ἅγιος Ἀνδρου κύριος κύριος Παγκράτιος· καὶ ὁποῖος ἤθελε σταθῇ αἴτιος | τῶντας νὰ ἀναιρέσῃ καὶ νὰ χαλάσῃ τὸν κοινὸν ἡμῶν δεσμόν τὸν ἔχομεν ὅλοι | ἡμεῖς ἀναθεματισμένον καὶ ἀλλότριον τῆς ἁγίας, ὁμοουσίου, τρισυποστάτου | καὶ ἀδιαιρέτου τριάδος καὶ νὰ τὸν κατατάξῃ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς μετὰ τοῦ σατανᾶ | καὶ ἡ

1) = ἄρχοντα.

μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ αὐτὴν τὴν κυρίαν ἡμῶν
 Θεοτόκον | ἔξει ἀντίμαχον, ἔξει δὲ καὶ τὰς ἀράς καὶ ἀγανακτήσεις πάντων
 τῶν ἀπ' αἰώνων εὐαρεστησάντων ἁγίων πατέρων· διὸ ἔγινε τὸ παρὸν
 μὲ κοινὴν μας θέλησιν | διὰ τὸ νὰ σώζεται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.
 Ἐν ἔτει αωβΨ Νοεμβρίου: 1 |

Σταματελλος Μπίστης

Γιανάκισ Ταπόντις καὶ ἐπίτροπος τῆς κοινότης

Μιχάλῖς Καειρις

Γεόργιος Κονδήλλης

Βασίλιος Καῖρης —

Λορέντζος Καῖρης

Δημήτριος Καῖρης --

Λεονάρδος Λασκαρι Καῖρι

Τζουάνες Δαπουντης

Γεώργιος Ντελαγραμάτικας

Λεονάρδος Πολέμης

Μηχάλης Κοττάκης

Ἰω(άννης) Καμπανάκης

Γεώργιος Καμπάνης

Νικόλαος Καμπάνης

Λεονάρδος Ταπόντες

Δημητριος Καμπάνης

Φρυδερίκος Βαρδάκης

Ἰω(άννης) Κοτάκης

37. (Φ. 113β). Πρᾶξις ἔχουσα ἐν πλήρει ἀντιγραφῷ ὡς ἔπεται:

„†††φ
 „Ἰφωὶ ἔτει σεπτεμβριῦς ἰδ' ἀρχιερατεῦσαμεν Ἀνδρου· καὶ κατὰ
 τὴν: †††ην
 τοῦ δεκεμβριῦς ἐφθάσαμεν εἰς τὴν θεόσωστον ἡμῶν ἐπαρχίαν |
 „Ἰδοὺ λοιπὸν καταστρώνομεν ἐν τῷ Ἰερῷ τούτῳ κώδικι τῆς
 ἐπαρχίας μας τὸ περὶ φιλοτιμίας γράμμα ὅπου ἐπροβιβάσαμεν τὴν
 ἀρχιεπισκοπὴν ταύτην εἰς (μητ)ρόπολιν.

„Ἱερεμίας¹⁾ ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας
 Ῥώμης· καὶ οἰκονομικὸς πατριάρχης.

Ἰσους²⁾ μὲν ἀλλήλοις πρὸς τὴν τοῦ μυστηρίου ὑπερφανῇ δυνάμει
 πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς ἢ ἁγία ἡμῶν ἐκκλησία παραδίδωσι, καὶ τῷ μὲν
 πλεῖον, τῷ δὲ ἔλαττον μεθεῖναι τῆς θείας ταύτης δυνάμεως οὐκ ἂν τις
 εὐσεβῶς οὐτ' εἴποι οὐτε φρονήσειεν· οἱ μέντοι θεῖοι καὶ Ἱεροὶ π(ατέ)ρες,

1) Πρόκειται περὶ τοῦ Ἱερεμίου, τοῦ κατὰ σειρὰν Δ', πατριαρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 1809—1813.

2) Μέρη τινὰ τοῦ συνοδικοῦ τούτου σιγίλλιον, ἰδίως περὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος, mutatis mutandis συμπλήρουν πρὸς ἄλλα σιγίλλια προαγωγῆς ἐκκλησιῶν. Προβλ. π. χ. τὸ ἀπὸ Ἰουνίου τοῦ 1804 σιγίλλιον τοῦ πατριάρχου Κελλινίκου Β', δι' οὗ σιγίλλιον παρέχεται εἰς τὸν μητροπολίτην Σβορνικίου τὸ „προνόμιον τῆς ὑπεριτιμίας καὶ ἐξουχίας Δαλματίας“. Ἰδὲ Н. Н. Соколовъ, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 43—45 (τοῦ Приложения), ἀριθ. LXIII.

τῶν σφῶν ἐπιμελούμενοι διαδόχων, ὅπως μηδοτιοῦν ἐαυτοὺς ἀπεχθάνομένους ἀλλήλοις παρέξωνται, ὅριά τε διηγόρευσαν ἐφ' ὅσον γῆς ἡ ἐκάστου ἔσται ἀρχιερατεία ἐμμένονσα, καὶ εἰς μ(ητ)ροπόλεις, ἀρχιεπισκοπὰς, καὶ ἐπισκοπὰς τὰς ἐπαρχίας διαταξάμενοι, τάξεις ἔθηκαν, καθ' ἃς ἐμμελῶς πρὸς ἀλλήλους προσενηχθήσονται. ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς ὑπερφυοῦς δυνάμεως θείον, καὶ αἰ ὡσαύτως ἔχον, πρόσεστι τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ τὰ ὅρια καὶ αἱ τάξεις ἀνθρώπινα, καὶ ἄλλοτε ἄλλως μεταβάλλοντα καθορᾶται τοῖς πάλαι τε καὶ τοῖς ἔπειτα· εἰ γὰρ τις τὰς ἀρχαίας τε καὶ τὰς καθ' ἡμᾶς ἐπέλθοι διατυπώσεις, ἀντικρυς εἴσεται τῶν ἐπαρχιῶν τὰς μὲν παντάπασιν ἐκλεισπυίας, τὰς δὲ εἰς τὸ μεῖζον ἢ ἔλαττον τοῖς ὁρίοις μεταβεβλημένας, ἣ τοῦναντίον ἀπ' ἐκείνας εἰς ταύτας μεταπεσοῦσας. αὐτίκα γοῦν ἡ Μονεμβασία, πάλαι ποτε ἐπισκοπὴ οὕσα τῆς μητροπόλεως Κορίνθου, εἰς μ(ητ)ρόπολιν ἐτιμήθη, καὶ τὰ Ἰωάννινα ἐπισκοπὴ τῆς Ναυπάκτου ὄντα, εἰς μητρόπολιν προεβιβάσθη, καὶ ἡ ἐπαρχία Δημητριάδος, ἐπισκοπὴ οὕσα τῆς Λαρίσσης, ἀρχιεπισκοπὴ ἀπεδείχθη, καὶ πρὸ ἐτῶν εἰς μ(ητ)ρόπολιν προεβιβασθεῖσα, ἐτιμήθη διὰ τῆς ὑπερτιμίας καὶ ἑξαρχίας Πελασγῶν¹⁾· πολλὰ μὲν οὖν εὗροι ἂν τις ἐξηγηγεμένα περὶ τούτου τὰ παραδείγματα. διὸ καὶ ἤδη τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀνδρου καὶ Παγκρατίου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος, καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος, καὶ διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ συνοδικῆς ἐκλογῆς προτιμηθέντος εἰς διαδοχὴν τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπισκέψεως τῶν εὐλογημένων χ(ριστια)νῶν τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου π(ατ)ριαρχικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου καὶ Διονυσίου, νομίμως τε ἐπ' αὐτῇ χειροτονηθέντος, καὶ εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης προαχθέντος βαθμόν, ἔγνωμεν κατὰ φιλοτιμίαν, ἀναλογοῦσαν τῇ αὐτοῦ ἀρχιερωσύνῃ, προεβιβάσαι καὶ τιμῆσαι τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ταύτην εἰς μητροπολιτικὴν τάξιν, καὶ εἰς προνόμιον ὑπερτιμίας καὶ ἑξαρχίας τῶν Κυκλάδων νήσων, οὐ καινοτομοῦντες, ἀλλ' ἀρχαῖον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος φυλάττοντες, οὐδὲ λόγου ἐκτός· καθορῶντες γὰρ τὴν αὐτοῦ ἱερότητα κοσμιον ὄντα τοῖς ἡθεσι καὶ σεμνόν, θεοσεβεῖα τε καὶ φρονήσει κομῶντα, καὶ πολλοῖς ἄλλοις προτερήμασι κατακαλλνόμενον τοῖς ἀναλογοῦσι τῷ ἀρχιερατικῷ χαρακτῆρι καὶ ἐπαγγέλματι, εἰδότες ἔτι καὶ τὰς κατὰ καιροὺς ἀξίας αὐτοῦ καὶ πιστὰς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐξυπηρετήσεις, καὶ τὰς παρ' ἐγκρίτοις ἀρχιερεῦσι διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου εὐδοκιμωτάτας ὡσαύτως ἐκδουλεύσεις, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸν διάπυρον πόθον τῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἐπαρχίᾳ εὐλογημένων χ(ριστια)νῶν, ὅνπερ

1) Κατ' ἀρχαῖς ἐγράφη· πεσλασγῶν.

διὰ κοινῶν αὐτῶν ἐνυπογράφων ἀναφορῶν ἀνακαλύψαντες πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χ(ριστο)οῦ ἐκκλησίαν ποιμένα ἐν αὐτοῖς καὶ προστάτην πνευματικὸν ἐξηγήσαντο τὴν αὐτοῦ ἱερότητα, καὶ ἐκ τούτων βεβαίαν ἔχοντες τὴν πεποίθησιν, ὅτι καὶ θεία συναντιλήγει πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐπωφελῆς ἔσται αὐτοῖς, καὶ εὐαγγελικῶς καὶ ὁσίως ποιμανεῖ τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ λογικὸν τοῦ Χ(ριστο)οῦ ποίμνιον, ἀντὶ πάντων τούτων ἔγνωμεν δικαίως καὶ εὐλόγως φιλοτιμήσασθαι τῇ αὐτοῦ Ἱερωτάτῃ τὸ προνόμιον τοῦτο, τοῦ εἶναι καὶ λέγεσθαι Ἱερότατον μ(ητ)ροπολίτην Ἄνδρου, ὑπέρτιμον καὶ ἑξαρχον τῶν Κυκλάδων νήσων. Τούτου χάριν καὶ γράφοντες, ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ || (Φ. 109^α) τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ ῥηθεῖσα ἀγιωτάτη μ(ητ)ροπολις Ἄνδρου ἔχῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα τὸ κατ' ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν φιλοτιμίαν δωρηθὲν τοῦτο προνόμιον, καὶ ὁ ἤδη ἀρχιεροπρεπῶς ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύσας ἐν Ἀγίῳ Π(νεύματι) ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κύριος Διονύσιος εἴη καὶ λέγῃται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται Ἱερωτάτος μ(ητ)ροπολίτης Ἄνδρου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος τῶν Κυκλάδων νήσων, ἐπιφημιζόμενος οὕτω καὶ μνημονεύόμενος καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν, ἔχων καὶ τὴν τάξιν καὶ ἔδραν αὐτοῦ ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς συνελύσεσι μετὰ τοὺς ἄλλους μ(ητ)ροπολίτας τοὺς ὑποκειμένους ἀνέκαθεν τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ πατριαρχικῷ ἀποστολικῷ τε καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ. Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτὸν διαδεξάμενοι τὴν ἀγιωτάτην ταύτην μ(ητ)ροπολιν. Ταῦτα μὲν οὖν ἀπεφάνθη κατὰ πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν φιλοτιμίαν, καὶ κεκύρωται ἐκκλησιαστικῶς. Ὅστις δὲ τῶν χριστιανῶν, Ἱερωμένος, ἢ λαϊκός, ἐπιχειρήσῃ ποτὲ ἀνατρέψαι τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐπ' εὐλόγοις λόγοις δεδομένα, καὶ συνοδικῶς ἐκπεφασμένα, κ(αὶ) διασεῖσαι τὰ τοῦ ἐπιχορηγηθέντος τούτου προνομίου, ὁ τοιοῦτος ὡς ἀλαζὼν καὶ κακότροπος ἀφωρισμένος ὑπάρχῃ παρὰ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος, καὶ κατηγορούμενος, καὶ ἀσυνχώρητος, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος, καὶ τυμπανιαῖος, καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος, καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος, εἰς δὲ τὴν περὶ τούτου ἐνδειξιν καὶ διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν¹⁾ καὶ συνοδικὸν Γράμμα, καταστρωθὲν κ(αὶ) ἐν τῷ Ἱερῷ κώδικι τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἐδόθη τῷ ῥηθέντι ἱερωτάτῳ μ(ητ)ροπολίτῃ Ἄνδρου, ὑπερτίμῳ καὶ ἑξάρχῳ τῶν Κυκλάδων

1) Ἡ λέξις ἐν τῷ διαστίχῳ.

ν ή σ ω ν, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς
ἡμῶν μετριότητος κύρ Διονυσίῳ. ῥωι:ῥ

Ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ. Ἰνδικτιῶνος [†]ιδ'ης

„ὁ Καισαρεὶ (ας) Φιλόθεος

„ὁ Ἐφεσσοῦ Διονύσιος

„ὁ Ἡρακλεὶ (ας) Μελέτιος

„ὁ Κυζίκου Μακάριος

„ὁ Νικομηδεῖας Ἀθανάσιος

„ὁ Νικαίας Δανιήλ

„ὁ Χαλκηδόνοϋ Γεράσιμος

„ὁ Τορνόβου Μακάριος

„ὁ Βεῤῥοίᾱς Χρύσανθος

ὁ Δράμ (ας) Παρθένιος“

38. (Φ. 109β). Πρᾶξις ὑπὸ χρονολογίαν ῥωιγ. Ἰουλί' α' τοῦ Ἀνδρου
Διονυσίου, καθ' ἣν ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος ἀποφαίνεται ὅτι, „ἐπειδὴ κεχει-
ροτόμηκεν Ἱερέα τὸν Παπᾶ Μιχαήλ Ἰωάνν^ς Πόθ^ς“ ἔδωκεν εἰς
αὐτὸν τὸ χωρίον „Γήθηα (;)“¹⁾ „... διὰ τὰ Ἱερατεὺ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ...“
„... Ὅθεν διὰ τὰ μένη ἀδιαλείπτως ὁ ῥηθεὶς παπᾶ Μιχαήλ ἐφημέρι^{ος}
τῆ αὐτῆς χωρί^ς ἐφ' ὅρας ζωῆς τε καὶ μετὰ τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἀποβίωσιν
τὰ μένη πάλιν Ἱερεὺς ἀπὸ τῆς κληρονόμου τε, ὑπόσχεται τὰ κτίζη
νέαν ἐκκλησίαν ἐξ ἰδίων αὐτοῦ ἀναλωμάτων καὶ τὰ ἐφημερεύῃ ἐν αὐτῇ.
μηθενὸς τῶν διαδόχων ἡμῶν ἐναντιουμέν^ς. ὑπόσχεται εἰσέτι τὰ διδῇ
αἰτήσιον κατ' ἔτος εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀγιοτάτην μητροπόλιν μίαν λίτραν
κηροῦ...“

39. (Φ. 114β). Πρᾶξις ὑπὸ χρονολογίαν 1821, νοεμβρίου 4. Κοινὸν
γράμμα τῶν κατοίκων Ἀνδρου, φέρον δεκάδας ὄλας ὑπογραφῶν. Κατὰ
τοῦτο ἀπεφασίσθη κοινῇ καὶ ὁμοθυμαδὸν „τὸ τὰ ἐκλέγωνται τέσσαρες
ἐκ τῶν Πρῶχόντων, καὶ τὰ δέχωνται τὴν ἐξουσίαν, καὶ τὴν καλὴν διοί-
κησιν τῆς Πατρίδος εἰς διάστημα ἐνὸς Μηνὸς ὁλοκληρεθ. καὶ τελειωθέντος
τῆς Μην^{ος} τὰ παραιτῶνται τῆς ἐξουσίας αὐτοῖ^ς οἱ τέσσαρες, καὶ ἀντὶ τῆτων
τὰ ἐκλέγωνται ἄλλοι τέσσαρες ἐκ τῶν Πρῶχόντων, διὰ τὰ διοικῶσι
καλῶς καὶ αὐτοὶ τὸν ἀκόλῃστον ὁλόκληρον Μῆνα...“ Ὁ λαὸς δὲ πρὸς
ταῦτα ὑπόσχεται „... τὴν πρέπουσαν ὑποταγὴν, καὶ εὐπειθείαν...“

40. (Φ. 115α). „Κατάλογος τῶν Προεσώτων, οἵτινες δελεῦσαι τὴν

1) Τοῦ δῆμον Γαυρίου. Συνήθως τανῦν τὸ χωρίον καλεῖται Γίδες. Ὅρα
Α. Μηλιαράκη, Ἀνδρος-Κέως, σελ. 84.

κοινότητα κατὰ Μῆνα“ (Μῆν Νοέμβριος, Δεκέμβριος, Ἰανουάριος, Φεβρουάριος).

41. (Φ. 115β). Κοινὸν γράμμα τῶν κατοίκων Ἀνδρου διὰ τὴν διοίκησιν, εὐταξίαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς νήσου. Φέρει χρονολογίαν 1822, Ἰανουαρίου 30, καὶ δεκάδας ὅλας ὑπογραφῶν, ἀρχόντων, καρaboκυρίων, οἰκοκυρίων κλ. κλ.

42. (Φ. 123α). Συνστατικὸν τοῦ Ἀνδρου καὶ Σύρας Ἰωάννα φ, ὅτι τὸν „...εὐλαβέστατον ἐν Ἱερεῦσι κύρ Δημήτριον Ασλῆδην, τὸν ἀπὸ τῆς Ἀνω Κάδρ⁸...“ Ἀνδρου ἐχειροτόνησε „νομίμως καὶ κανονικῶς, ἐντὸς τοῦ σεβασμῆ ναῶ τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Γεωργίας, τῆ κοινῆ καθολικῆς ἱερέα „ἐν ὥρισμένη... ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγίας Νικολάου τῆς ἐν τῷ¹⁾ Κόρθι²⁾“.

43. (Φ. 189α). Πρᾶξις προκειμένης διαφορᾶς μεταξὺ „τῆς ἀρχοντος Μιχαλάκη Κατρη“ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Δημητρίου ὡς πρὸς τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα πράγματα τῆς Ἀγίας Μαρίνης. Ἡ πρᾶξις εἶναι ἀρχιερατικὴ, ἀλλ’ ὁ ἀρχιερεὺς δὲν ὀνομάζεται³⁾· φέρει δὲ χρονολογίαν ἄψαπ’ Ἰανουαρίου κβ’ καὶ τὰς ἀκολούθους ὑπογραφὰς (αἵτινες ὅμως δὲν φαίνονται ἰδιόχειροι):

„Σταματελὸς Μπίστης...“

„Μιχάλης Δορέντζος Κατρη...“

„Δημήτριος Καμπάνης...“

„Νικόλαος Κοτάκης...“

„Αἰγασίνος Ταπόντες...“

„Νικόλαος Μπίστης...“

„Ἀλέξανδρος Καμπάνης...“

„Σταματέλὸς Καμπάνης...“

„Νικόλαος Κοτάκης...“

„Φραντζέσκος Ντελλαγραμμάτικας...“

„Μηχάλης Γεωργίος...“

„Δημήτριος Πολέμης...“

„Ἀνδρέας Ντελαγραμμάτικας...“

„Ἀντώνιος Σπιρίδης...“

1) Ἡ λέξις ἐν τῷ διαστίχῳ.

2) Τὸ Κόρθι εἶναι ἐκ τῶν κυριωτέρων πολισμάτων τῆς Ἀνδρου καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου δήμου.

3) Γνωρίζομεν ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1781, Ἰανουαρίου 22, καθ’ ὃ συνετάχθη ἡ πρᾶξις αὕτη, τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον Ἀνδρου κατείχεεν ὁ Διονύσιος Κατρησ ὁ Β’ (ἰδὲ ἀνωτέρω, σ. 216).

„*Ἀντώνιος Κοτᾶκης* . . .“
 „*Περᾶκης Καμπάνης* . . .“
 „*Πέτρος Καῖρης*¹⁾ . . .“
 „*Γεωργίος Καμπανᾶκης*“
 „*Μιχάλης Μπίστης* . . .“
 „*Δημήτριος Μπίστης* . . .“
 „*Πέτρος Καῖρης* . . .“
 „*Στάθης Καμπάνης* . . .“
 „*Νικόλαος Καμπάνης* . . .“
 „*Ἀντώνιος Καμπάνης* . . .“
 „*Δημήτριος Καμπάνης* . . .“
 „*Γιαννᾶκης Ντελλαγραμμάτικας* . . .“
 „*Νικόλαος Μπίστης* . . .“
 „*Πέτρος Καῖρης* . . .“

44. (Φ. 189β). *Πρᾶξις* ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὴν χρονολογίαν: *ᾠβϞ*: *Ἰεβλ^β ιε^γ*. Κατὰ ταύτην γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ μητροπολίτης Ἀνδρου Διονύσιος συνεφώνησε μετὰ τοῦ Νικολάου Σαλονίκην ἡ παραδῶση ἐπὶ ῥητοῖς ὅροις εἰς αὐτὸν „χωράφι εἰς τοποθεσίαν καλεμένην Στύλον, κοντὰ εἰς τὸ γεφύρι τῆς Μεσαρίας²⁾“, τὸ ὁποῖον χωράφι εἶναι κτῆμα τῆς μητροπόλεως . . .“ πρὸς καλλιέργειαν. Ὑπογράφονται οἱ ἐξῆς + Ἀνδρου Διονύσιος, „Γεωργίος Κοττᾶκης . . .“ „ἄρχιμ(αν)^Δ(ρίτης): Διονύσιος . . .“

45. (Φ. 190α). *Πρᾶξις* ἀρχομένη ὡς ἐξῆς: „*ᾠποδ^Ϟ*: *δεκεμβρί^β κε^γ*: Ἐνταῦθα σημειῶ τὰ ὅσα μέλκια δεσπόζει ἡ ἀγιωτάτη αὐτῇ ἀρχιεπισκοπῇ εἰς ἐνδειξιν τῆς διαδόχ^η. ἐπειδὴ δὲν ἐπρόφθασεν ὁ μακαρίτης ἐμὸς ἀντάδελφος κὺρ Ἰωάσαφ ἡ τὰ σημειῶση καθὼς εἶχε σκοπόν . . .“ Ἐν τέλει τῆς πράξεως ὑπογράφεται: „ὁ δυσυχῆς αὐτὰδελφος τῆς μακαρίτε ἀγι^η“ Ἀνδρ^ς κὺρ Ἰωάσαφ, ὁ ὢν ἐκ τῆς Νήσ^ς Αἰγίνης υἱὸς π^τᾶ [= παπᾶ] Γεωργί^η οἰκονόμ^ς Παντολέ(ων) ἰδιοχειρῶς ἔγραψα“.

46. (Φ. 190β). *Πρᾶξις* ἀρχομένη: „*ᾠπογ^Ϟ*: *νοεμβρί^η β^α*: Ἐνταῦθα σημειοῦμεν τὰς ἐλαί(ας) τῆς Ἀγιω^τ(ά)^τ(ης) ἡμ(ῶν) ἀρχιεπισκοπῆς, ἥτοι τὰ *λαῖκᾶ*, κ(αἰ) τὸν τόπον, κ(αἰ) τὸν ἀριθμόν, πῆ; κ(αἰ) πόσα εἶναι; . . .“ Ἐν τέλει τῆς πράξεως ἀναγινώσκεται ἡ μονοκονδυλιὰ + ὁ Ἀνδρ^ς Ἰωάσαφ ὑποβεβαιοῖ.

1) Ἐκ διορθώσεως.

2) Ἡ Μεσαρία εἶναι χωρίον τοῦ δήμου Ἀνδρου. Περὶ τοῦ ὀνόματος Μεσαρία ὡς γεωγραφικοῦ ἰδὲ τὰ σημειωθέντα μοι ἐν „Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς“, τόμ. XVIII.

47. (191α). „Καταγραφὴ τῆς κατ' ἔτος διδομένης κηρῆς πρὸς τὴν ἀγιωτ(ά)τ(ην) ἡμ(ῶν) ἀρχιεπισκοπὴν παρὰ τινων ὑποκειμένων(ων) ἐκκλησιῶν κατεστρωμένων(ων) . . . ἐν τῷδε τῷ κώδικι . . . ἀψοδ⁸: 'Απριλλί⁸ β. . .“

48. (Φ. 191α). 'Αφιερωτήριον πρὸς τὴν ἀγιωτάτην ἀρχιεπισκοπὴν Ἀνδρου κτημάτων τινῶν ὑπὸ Νείλ⁸ μοναχοῦ Ταπόντε. Προσυπογράφονται ἐν τέλει τῆς πράξεως: „Λεονᾶρδος Ταποντες . . .“, „Ἴω(άνν)ης Κοτάκης . . .“ Γέγραπται τὸ κείμενον ὑπὸ βαναύσας χειρὸς καὶ εἶναι ἀχρόνιστον.

49. (Φ. 191β—192α). Πρᾶξις συντεταγμένη ὑπὸ Παντολέοντος Παπαγεωργίου Οἰκονόμου (ἦτοι ὑπὸ τοῦ ἀνταδέλφου τοῦ Ἀνδρου Ἰωάσαφ)· ἀρχεται ὡς ἑξῆς:

„ἀψξ^η^ω: Νοεμβρι⁸: ἰδ⁸ ἀρχιεράτευσεν ὁ ἀοίδιμος ἅγιος Ἀνδρ⁸ς κὺρ Ἰωάσαφ ὁ ἐξ Αἰγίνης. ἔζησεν . . . ἐν ταύτῃ τῇ ἐπαρχίᾳ χρόνους ἑξ ἡμέρας ἑνδεκα. ἀψοδ⁸: νοεμβρι⁸ κ⁸ε: | ἀνεπαύθη . . . οἱ κόποι τ⁸ε, οἱ ἀγῶνες τ⁸ε, ὁ ἔνθερμος ζῆλος τ⁸ε, διὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν ὠφέλειαν καὶ τιμὴν ταύτης τῆς ἐπαρχί(ας), εἶναι μεγάλοι καὶ ἀπερίγραπτοι, εἰς τόσον ὅπ⁸ε ἐκ | τούτων ἔχασε καὶ τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὅστερον ἀπὸ τεσσάρων μηνῶν φοβερὰν ἀσθένειαν. εὗρισκόμενος δὲ εἰς Χίον χάριν θεραπείας . . . διέθετο διαθήκην . . . ἣν τινα ἔγραψεν ἰδίᾳ χειρὶ ὁ πανιερολογιώτατος καὶ σεβασμιώτατος... ἅγιος Κορίνθ⁸ς κὺρ Μακάριος¹)... καὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα εἰς τὴν ἐπαρχίαν τ⁸ε, παρέδωκε ταύτην ἐσφραγισμένην τῷ ἀγίῳ Σακελί³. Ὅτις καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἀνοίχθη, καὶ σημειῶμεν ἐνταῦθα τὰ ὅσα ἀφίνομεν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν διωρισμένα ὄντα καὶ παρὰ ἐκεῖν⁸ | τῆς μακαρί⁸τε εἰς μνημόσυνον καὶ ψυχικὴν τ⁸ε σ(ωτη)ρί(αν) . . .“ — Ἐπε-
ται ἡ ἀναγραφὴ ἐνδιαφέρουσα διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ ἀναφερομένους ὄρους κλ.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ.

Ἐν Ἀθήναις κατ' Ἀπρίλιον 1904.

Ἐν Μονάχῳ κατὰ Μάρτιον 1912.

1) Περὶ τοῦ Κορίνθου Μακαρίου, τοῦ ἐξ οἰκογενείας Νοταρᾶ καταγομένου, ἰδὲ προχείρως Κ. Ν. Σάθ⁸α, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, σελ. 586 κ. ἑ. καὶ τοῦ αὐτοῦ. Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Γ', σελ. 109. — Περὶ τῆς ἐν Χίῳ διατριβῆς τοῦ Μακαρίου Νοταρᾶ ἰδὲ Π. Κοντογιάννη, Οἱ Ἑλληνες κατὰ τὸν πρῶτον ἐπὶ Αἰκατερίνης Β' Ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον. Ἐν Ἀθήναις 1903, σ. — Πρβλ. καὶ Ι. Βογιατζίδην ἐν „Byzantinische Zeitschrift“. Τόμ. ΚΑ' (1902), σελ. 147· ἔτι „Βυζαντίδος“ τόμ. Β' (1911—1912), σελ. 620.